

Praktická příručka úřadu EASO: Podmínky pro získání nároku na mezinárodní ochranu

*Soubor praktických příruček
úřadu EASO*

2018

Evropský podpůrný úřad pro otázky azylu a žádná osoba vystupující jeho jménem nejsou zodpovědní za využití níže uvedených informací.

Lucemburk: Úřad pro publikace Evropské unie, 2019

© Evropský podpůrný úřad pro otázky azylu, 2019

Reprodukce povolena pod podmínkou uvedení zdroje.

K veškerému použití nebo reprodukci fotografií či jiného materiálu, k nimž Evropský podpůrný úřad pro otázky azylu nemá autorská práva, je nutné získat svolení přímo od držitelů těchto práv.

Print ISBN 978-92-9476-104-0 doi:10.2847/249563 BZ-02-18-902-CS-C
PDF ISBN 978-92-9476-098-2 doi:10.2847/795110 BZ-02-18-902-CS-N

Praktická příručka úřadu EASO: Podmínky pro získání nároku na mezinárodní ochranu

*Soubor praktických příruček
úřadu EASO*

Obsah

Zkratky.....	5
Úvod k praktické příručce o podmínkách pro získání nároku na mezinárodní ochranu.....	5
KONTROLNÍ SEZNAMY	7
POKYNY	10
Obecné zásady	11
Právní rámec: Ženevská úmluva a kvalifikační směrnice	11
Individuální situace	12
Rozhodovací proces	12
„Mimo zemi původu“ : osobní a místní působnost	13
Státní příslušník třetí země	13
Osoba bez státní příslušnosti	13
Význam určení země původu	14
Mimo zemi původu	15
Postavení uprchlíka: Odůvodněné obavy z pronásledování	16
Pronásledování	16
1. Představuje dotyčné jednání dostatečně závažné porušení lidských práv, které má jednu z níže uvedených forem?	17
2. Představuje dotyčné jednání porušení lidského práva, ze kterého není výjimka, nebo dostatečně závažné porušení jiného základního práva?	19
3. Lze zacházení považovat za souběh různých opatření, jejichž důsledky budou mít na žadatele podobný dopad?	20
Odůvodněná obava	20
Postavení uprchlíka: Důvody pronásledování	22
Rasa	22
Náboženství	22
Národnost	23
Příslušnost k určitým společenským vrstvám	23
Společná charakteristika.....	23
Vnímání odlišné totožnosti	24
Zastávání politických názorů	25
Souvislost / „z důvodů“	25
Doplňková ochrana	27
Reálné nebezpečí.....	27
Vážná újma.....	27
Uložení nebo vykonání trestu smrti	27
Mučení nebo nelidské či ponižující zacházení či trest	28
Mučení.....	28
Nelidské či ponižující zacházení či trest	29
Vážné a individuální ohrožení života nebo nedotknutelnosti civilisty v důsledku svévolného násilí během mezinárodního nebo vnitrostátního ozbrojeného konfliktu	30
Mezinárodní nebo vnitrostátní ozbrojený konflikt	30
Civilista.....	30
Svévolné násilí.....	31
Vážné a individuální ohrožení	32
Život osoby.....	32
Souvislost (v důsledku)	33

Potřeba mezinárodní ochrany vznikající na místě	34
Původci pronásledování nebo vážné újmy	35
Ochrana v zemi původu	36
Poskytovatelé ochrany	36
Kvalita ochrany.....	38
Účinnost	38
Trvalá povaha	38
Dostupnost	38
Alternativní vnitrostátní ochrana	39
Bezpečnost v části země původu	39
Vstup do části země původu	40
Důvodný předpoklad, že se žadatel může v dané části země usadit.....	40
Neochota využít ochrany v zemi původu.....	41
POSTUPOVÉ DIAGRAMY	42
ODKAZY	50
Užitečné odkazy	51
Další zdroje	51
Odkazy na právní předpisy a příslušná judikatura	51
Obecné zásady	51
Osobní a místní působnost	52
Postavení uprchlíka: odůvodněné obavy z pronásledování	52
Důvody pronásledování: rasa	53
Důvody pronásledování: náboženství.....	54
Důvody pronásledování: národnost.....	54
Důvody pronásledování: příslušnost k určitým společenským vrstvám.....	54
Důvody pronásledování: zastávání politických názorů	55
Souvislost (v důsledku).....	55
Doplňková ochrana: reálné nebezpečí vážné újmy	55
Doplňková ochrana: uložení nebo vykonání trestu smrti.....	56
Doplňková ochrana: mučení nebo nelidské či ponižující zacházení či trest.....	56
Doplňková ochrana: vážné a individuální ohrožení života nebo nedotknutelnosti civilisty v důsledku svévolného násilí během mezinárodního nebo vnitrostátního ozbrojeného konfliktu.....	57
Potřeba mezinárodní ochrany vznikající na místě	57
Původci pronásledování nebo vážné újmy	57
Poskytovatelé ochrany a kvalita ochrany	58
Alternativní vnitrostátní ochrana.....	58

Zkratky

- ✓ **Směrnice o azylovém řízení** – směrnice Evropského parlamentu a Rady 2013/32/EU ze dne 26. června 2013 o společných řízeních pro přiznávání a odnímání statusu mezinárodní ochrany
- ✓ **Soudní dvůr EU** – Soudní dvůr Evropské unie
- ✓ **EÚLP** – Evropská úmluva o lidských právech
- ✓ **ESLP** – Evropský soud pro lidská práva
- ✓ **Ženevská úmluva** – Ženevská úmluva z roku 1951 a Protokol o postavení uprchlíků z roku 1967
- ✓ **ICJ** – Mezinárodní soudní dvůr
- ✓ **Kvalifikační směrnice** – směrnice Evropského parlamentu a Rady 2011/95/EU ze dne 13. prosince 2011 o normách, které musí splňovat státní příslušníci třetích zemí nebo osoby bez státní příslušnosti, aby mohli požívat mezinárodní ochrany, o jednotném statusu pro uprchlíky nebo osoby, které mají nárok na doplňkovou ochranu, a o obsahu poskytnuté ochrany

Úvod k praktické příručce o podmínkách pro získání nároku na mezinárodní ochranu

Proč byla tato praktická příručka vypracována? „Praktická příručka úřadu EASO: Podmínky pro získání nároku na mezinárodní ochranu“ má sloužit jako praktický nástroj doprovázející odpovědné úředníky v celé Evropské unii i za jejími hranicemi při každodenní práci.

Účelem této praktické příručky je napomoci při posuzování žádostí o mezinárodní ochranu, a to individuálně, objektivně a nestranně a s použitím stejných právních kritérií a společných norem při rozhodování o tom, kdo má nárok na mezinárodní ochranu.

Výchozím bodem této příručky jsou ustanovení Ženevské úmluvy z roku 1951 a kvalifikační směrnice (směrnice Evropského parlamentu a Rady 2011/95/EU ze dne 13. prosince 2011 o normách, které musí splňovat státní příslušníci třetích zemí nebo osoby bez státní příslušnosti, aby mohli požívat mezinárodní ochrany, o jednotném statusu pro uprchlíky nebo osoby, které mají nárok na doplňkovou ochranu, a o obsahu poskytnuté ochrany). Příručka jde o krok dále a převádí tyto právní požadavky na pokyny pro aplikující odborníky.

Co tato praktická příručka obsahuje? Tato příručka se zaměřuje na to, které osoby splňují podmínky pro získání nároku na mezinárodní ochranu, a vztahuje se na postavení uprchlíka i na doplňkovou ochranu. Pojem „podmínky pro získání nároku“ „se upřednostňuje kvůli jednotnosti s terminologií použitou v kvalifikační směrnici. Má se za to, že odpovídá pojmem, jako je „způsobilost“ a „zahrnutí“, jež jsou použity v jiných příslušných produktech úřadu EASO.

Příručka byla vypracována v kontextu probíhajících jednání o navrhovaném kvalifikačním nařízení. Její obsah však vychází z ustanovení stávající kvalifikační směrnice a odkazuje na tato ustanovení. Uživatel by ji měl prostudovat ve spojení s odpovídajícími ustanoveními příslušného platného právního nástroje a být si vědom těchto ustanovení.

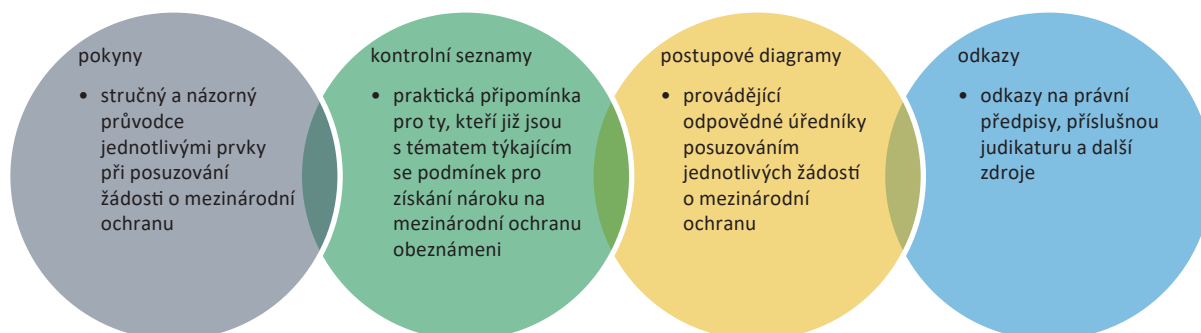
Příručka zkoumá právní požadavky vztahující se na splnění podmínek pro získání nároku na mezinárodní ochranu a nezabývá se otázkami věcné analýzy a posouzení. Pokud jde o pokyny k těmto záležitostem, uživatel by měl prostudovat „Praktickou příručku úřadu EASO: Osobní pohovor“, a zejména „Praktickou příručku úřadu EASO: Posuzování důkazů“.

Tato praktická příručka se nezabývá ani otázkou vyloučení osob, u nichž bylo zjištěno, že si mezinárodní ochranu nezaslouží. Pokyny v tomto ohledu jsou uvedeny v „Praktické příručce úřadu EASO: Vyloučení“. Tato příručka se nezabývá podrobně ani vyloučením z postavení uprchlíka podle článku 1D Ženevské úmluvy a čl. 12 odst. 1 kvalifikační směrnice.

Kdo by měl tuto praktickou příručku používat? Tato příručka je určena zejména odpovědným úředníkům, tazatelům a osobám s rozhodovací pravomocí ve vnitrostátních rozhodujících orgánech. Může být užitečným nástrojem i pro tvůrce politik, pracovníky v oblasti kvality a právní poradce a všechny osoby, které se zajímají o téma týkající se podmínek pro získání nároku na mezinárodní ochranu v rámci EU.

Cílem praktické příručky je uspokojit potřeby odpovědných úředníků s různou mírou zkušeností: od nových odpovědných pracovníků až po pracovníky, kteří mají léta praxe. Její jednotlivé vrstvy i obsah lze použít samostatně podle potřeb uživatele.

Jak by se měla tato praktická příručka používat? Tato praktická příručka je koncipována ve čtyřech vrstvách, jež mohou být buď použity samostatně, nebo je lze vzájemně propojit.

Kromě poskytnutí strukturovaných pokynů lze tuto praktickou příručku považovat za nástroj sebehodnocení. Lze ji použít rovněž jako nástroj pro kontrolu kvality a/nebo nástroj odborného vedení.

Jak byla tato praktická příručka vypracována? Příručka byla vypracována odborníky ze zemí EU+ s cennými vstupními informacemi, jež poskytly Evropská komise a Úřad Vysokého komisaře OSN pro uprchlíky. Vypracování usnadňoval a koordinoval úřad EASO. Příručka byla před svým dokončením konzultována se všemi zeměmi EU+.

Jak se tato praktická příručka vztahuje k vnitrostátním právním předpisům a praxi? Jedná se o tzv. měkký nástroj sblížování, který odráží společné normy a je v ní vyhrazen prostor pro vnitrostátní odlišnosti v právních předpisech, pokynech a praxi.

Každý vnitrostátní orgán může do vyhrazených částí praktické příručky zařadit příslušná ustanovení právních předpisů a pokyny, a tak svým odpovědným úředníkům poskytnout ucelené pokyny k podmínkám pro získání nároku na mezinárodní ochranu.

Jak tato praktická příručka souvisí s ostatními podpůrnými nástroji úřadu EASO? Posláním úřadu EASO je podporovat členské státy mimo jiné prostřednictvím společné odborné přípravy, společné kvality a společných informací o zemích původu. Stejně jako všechny podpůrné nástroje úřadu EASO je i „Praktická příručka: Podmínky pro získání nároku na mezinárodní ochranu“ založena na normách společného evropského azylového systému. Vychází ze stejného rámce a měla by být vnímána jako doplněk ostatních dostupných nástrojů úřadu EASO. Její soudržnost s těmito nástroji byla při její přípravě jedním z prvořadých hledisek, zejména ve vztahu k těsně souvisejícím modulům vzdělávacího kurikula úřadu EASO o začleňování a pokročilém začleňování. Cenným zdrojem při vypracovávání tohoto nástroje byl rovněž dokument [Qualification for International Protection \(Directive 2011/95/EU\) – A Judicial Analysis \(produced by IARLJ-Europe under contract to EASO\)](#).

Jedná se o praktickou příručku, která byla vypracována v rámci matice kvality úřadu EASO a měla by se používat ve spojení s ostatními dostupnými praktickými nástroji: <https://www.easo.europa.eu/practical-tools>.

KONTROLNÍ SEZNAMY

- ▶ *praktická připomínka pro ty, kteří již jsou s tématem týkajícím se podmínek pro získání nároku na mezinárodní ochranu obeznámeni*
- ▶ *k získání dalších pokynů ke konkrétnímu tématu použijte hypertextové odkazy*

Obecné zásady

- Na uznané skutkové okolnosti a výsledky posouzení rizik uplatněte právní předpisy.
- Mějte na paměti, že vždy je třeba posoudit nejprve podmínky pro přiznání postavení uprchlíka.
- Je třeba mít na paměti, že potřeba ochrany může vzniknout i na místě.
- Každý případ je nutno posoudit individuálně, objektivně a nestranně.

„Mimo zemi původu“: osobní a místní působnost

- Určete zemi státní příslušnosti žadatele nebo zemi jeho bývalého pobytu.

Postavení uprchlíka: Odůvodněné obavy z pronásledování

Pronásledování

Posuďte, zda konkrétní zacházení představuje pronásledování, přičemž je třeba uvážit tyto skutečnosti:

- Představuje dotyčné jednání dostatečně závažné porušení lidských práv, které má jednu z forem uvedených mimo jiné v čl. 9 odst. 2 kvalifikační směrnice?
- Představuje dotyčné jednání porušení lidského práva, ze kterého není výjimka, nebo dostatečně závažné porušení jiného základního práva?
- Lze zacházení považovat za souběh různých opatření, jejichž důsledky budou mít na žadatele podobný dopad?

Odůvodněné obavy

- Posuďte, zda má žadatel odůvodněné obavy:
 - Zvažte všechny skutkové okolnosti, které byly uznány, a zjistěte, zda v minulosti došlo k pronásledování či jeho hrozbě.
 - Je-li to přípustné podle vnitrostátní praxe, zvažte, zda bylo pronásledování v minulosti natolik kruté, že se újma považuje za trvalou, i když se nebude opakovat.
 - Analyzujte, zda je splněna prahová hodnota „odůvodněné (obavy)“ (přiměřená pravděpodobnost).

Postavení uprchlíka: Důvody pronásledování

Přezkoumejte, zda pronásledování, jehož se žadatel obává, souvisí s jedním z níže uvedených (skutečných nebo domnělých) důvodů:

☐ rasa	<ul style="list-style-type: none"> ▪ barva pleti ▪ původ ▪ příslušnost k určité etnické skupině
☐ náboženství	<ul style="list-style-type: none"> ▪ zastávání teistických, neteistických a ateistických přesvědčení ▪ účast nebo neúčast na formálních náboženských obřadech konaných soukromě nebo veřejně, sám nebo společně s jinými ▪ účast nebo neúčast na jiných náboženských aktech nebo vyjádření názorů ▪ účast nebo neúčast na osobním nebo společenském chování založeném na jakémkoli náboženském přesvědčení nebo přikázaném jakýmkoli náboženským přesvědčením
☐ národnost	<ul style="list-style-type: none"> ▪ existence nebo neexistence státní příslušnosti ▪ kulturní znaky ▪ etnické znaky ▪ jazykové znaky ▪ společný zeměpisný nebo politický původ ▪ vztah k obyvatelstvu jiného státu

Postavení uprchlíka: Důvody pronásledování

☐ příslušnost k určitým společenským vrstvám	<ul style="list-style-type: none"> ▪ sdílení nebo přesvědčení o sdílení společné charakteristiky a ▪ existence či vnímání odlišné totožnosti
☐ zastávání politických názorů	<ul style="list-style-type: none"> ▪ zastávání názorů, myšlenek nebo přesvědčení ohledně potenciálních původců pronásledování a jejich politik nebo postupů bez ohledu na to, zda žadatel podle dotyčných názorů, myšlenek nebo přesvědčení jednal
☐ Potvrďte, že existuje souvislost mezi (skutečnými nebo domnělými) charakteristikami a obavou z pronásledování.	

Doplňková ochrana

Reálné nebezpečí

- Uvažte všechny skutkové okolnosti, které byly uznány, a zjistěte, zda v minulosti došlo k vážné újmě či její hrozbě.
- Je-li to přípustné podle vnitrostátní praxe, uvažte, zda byla vážná újma způsobená v minulosti natolik krutá, že se považuje za trvalou, i když se nebude opakovat.
- Analyzujte, zda je splněna prahová hodnota pro „reálné nebezpečí“ (přiměřená pravděpodobnost).

Vážná újma

Posuďte, zda existuje reálné nebezpečí:

- uložení nebo vykonání trestu smrti
- mučení, nelidského či ponižujícího zacházení nebo trestu vůči žadateli v zemi původu
- vážného a individuálního ohrožení života nebo nedotknutelnosti civilisty v důsledku svévolného násilí během mezinárodního nebo vnitrostátního ozbrojeného konfliktu

Původci pronásledování nebo vážné újmy

- Určete původce pronásledování nebo vážné újmy

Ochrana v zemi původu

Poskytovatelé ochrany

- Zvažte, kdo by mohl být potenciálním poskytovatelem ochrany:
 - stát
 - strany nebo organizace, včetně mezinárodních organizací, které ovládají stát nebo podstatnou část území státu

Zjistěte, zda je tento poskytovatel:

- **schopen** poskytnout ochranu, která je:
 - účinná
 - trvalá
 - dostupná
- **ochoten** poskytnout žadateli takovouto ochranu

Alternativní vnitrostátní ochrana

- Zvažte, zda existuje určitá část země původu, v níž nemá žadatel odůvodněné obavy z pronásledování a ve které neexistuje reálná hrozba, že utrpí vážnou újmu, nebo v níž má přístup k ochraně před pronásledováním a vážnou újmu.
 - Analyzujte, zda tato část země:
 - je bezpečná
 - dostupná
 - lze důvodně předpokládat, že se v ní žadatel může usadit.

POKYNY

- ▶ *stručný a názorný průvodce jednotlivými prvky při posuzování žádosti o mezinárodní ochranu*
- ▶ *k vložení odkazů na vnitrostátní právní předpisy, pokyny a praxi použijte přepisovatelné kolonky*

Obecné zásady [\[zpět na kontrolní seznam\]](#)

Právní rámec: Ženevská úmluva a kvalifikační směrnice

Je třeba zdůraznit, že mezinárodní ochrana přichází do úvahy pouze tehdy, neexistuje-li ochrana v zemi původu, nahrazuje tudíž vnitrostátní ochranu.

Ženevská úmluva z roku 1951 o postavení uprchlíků a její protokol z roku 1967 představují hlavní mezinárodní právní nástroje v oblasti mezinárodní ochrany, zejména co se týká postavení uprchlíka a zásady nenavrácení. Přijetím kvalifikační směrnice byla v EU následně zavedena nová forma ochrany, a to doplňková ochrana. Kvalifikační směrnice stanoví právní kritéria pro přiznání nároku na doplňkovou ochranu a dále rozvíjí kritéria pro přiznání postavení uprchlíka. Co se týká kritérií pro přiznání postavení uprchlíka, uplatňování ustanovení kvalifikační směrnice by mělo být založeno na úplném a všeobecném používání Ženevské úmluvy.

Postavení uprchlíka a doplňková ochrana v souladu s kvalifikační směrnicí:

„uprchlíkem“ se rozumí

státní příslušník třetí země nebo osoba bez státní příslušnosti, kteří se v důsledku oprávněných obav před pronásledováním z důvodů rasových, náboženských nebo národnostních nebo z důvodů příslušnosti k určitým společenským vrstvám nebo i zastávání určitých politických názorů nacházejí mimo zemi své státní příslušnosti nebo dosavadního pobytu a jsou neschopni přijmout, nebo vzhledem ke shora uvedeným obavám odmítají ochranu dotyčné země, nebo v případě, že se nacházejí mimo zemi svého dosavadního pobytu, nechtějí nebo nemohou se tam vrátit a na něž se nevztahuje článek 12 [vyloučení];

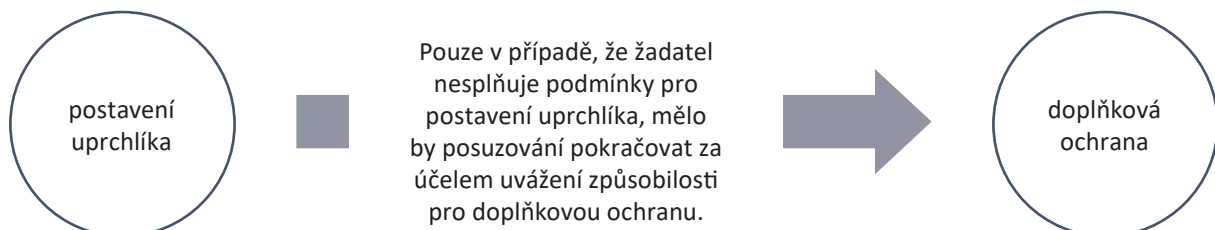
- čl. 2 písm. d) kvalifikační směrnice

„osobou, která má nárok na doplňkovou ochranu“, se rozumí

státní příslušník třetí země nebo osoba bez státní příslušnosti, která nesplňuje podmínky pro uznání za uprchlíka, ale u které existují závažné důvody se domnívat, že pokud by se vrátila do země svého původu, nebo v případě osoby bez státní příslušnosti do země svého dosavadního pobytu, byla by vystavena reálné hrozbě, že utrpí vážnou újmu uvedenou v článku 15 [uložení nebo vykonání trestu smrti, mučení, nelidské či ponižující zacházení nebo trest; vážné a individuální ohrožení života nebo nedotknutelnosti civilisty v důsledku svévolného násilí během mezinárodního nebo vnitrostátního ozbrojeného konfliktu] a na kterou se nevztahuje čl. 17 odst. 1 a 2 [vyloučení], přičemž tato osoba nemůže nebo vzhledem ke shora uvedené hrozbě nechce přijmout ochranu dotyčné země;

- čl. 2 písm. f) kvalifikační směrnice

Vždy je nutné posoudit nejprve podmínky pro přiznání postavení uprchlíka. [\[zpět na kontrolní seznam\]](#)

Individuální situace [\[zpět na kontrolní seznam\]](#)

Kvalifikační směrnice
Článek 4

Žádosti o mezinárodní ochranu by měly být vždy posouzeny a rozhodnutí by měla být přijata individuálně, objektivně a nestranně.

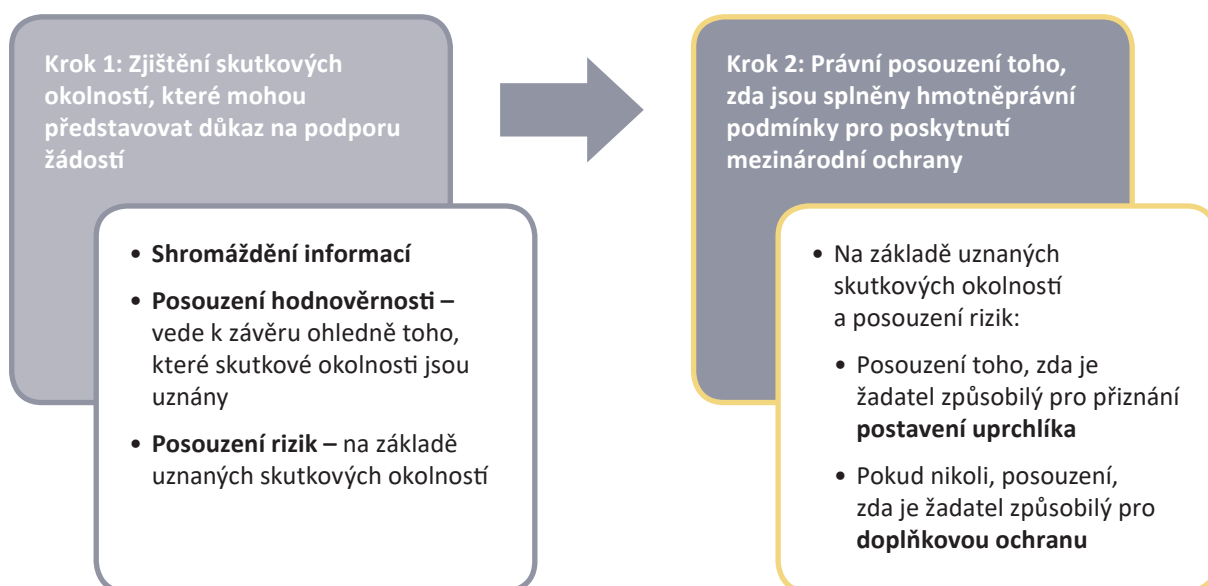
Analýza v každém jednotlivém případě by měla vzít v úvahu tyto klíčové prvky:

- všechny významné skutečnosti týkající se země původu v době rozhodování o žádosti,
- jednání a hrozby, jimž žadatel byl nebo mohl být vystaven,
- individuální situaci žadatele, včetně faktorů, jako je původ, pohlaví a věk,
- dostupnost a přístupnost ochrany v zemi původu.

Potřeba ochrany je posouzena nejprve s ohledem na domovskou oblast žadatele v zemi původu. Domovská oblast v zemi původu je určena na základě síly vztahu žadatele ke konkrétní oblasti v této zemi. Domovskou oblastí může být místo narození nebo místo, kde byl žadatel vychován, či jiná oblast, v níž se žadatel usadil a žil, má tudíž k této oblasti úzké vazby.

Rozhodovací proces [\[zpět na kontrolní seznam\]](#)

Rozhodovací proces lze považovat za postup zahrnující dva kroky: posouzení důkazů (zjištění skutkových okolností) a právní posouzení (uplatnění práva). Po zjištění skutkových okolností (viz [Praktická příručka úřadu EASO: Posuzování důkazů](#)), odpovědný úředník posoudí, zda jsou splněny hmotněprávní podmínky stanovené v kvalifikační směrnici pro poskytnutí mezinárodní ochrany. Tato praktická příručka se zaměřuje na druhý krok:

Fáze rozhodování v souladu s rozsudkem Soudního dvora EU ve věci M.M. (C-277/11)

První krok by měl vést k jednoznačnému pochopení toho, které skutkové okolnosti jsou uznány (posouzení věrohodnosti), a na tomto základě by měla být stanovena pravděpodobnost toho, že žadatel bude vystaven zacházení, jež lze považovat za pronásledování nebo vážnou újmu (posouzení rizik).

Ve **druhém kroku** by měl odpovědný úředník vzít v úvahu uznané skutkové okolnosti a výsledky posouzení rizik a použít příslušné právní předpisy, jak je objasněno v této příručce.

„Mimo zemi původu“ : osobní a místní působnost [\[zpět na kontrolní seznam\]](#)

osobní působnost

- Podle definic pojmů „uprchlík“ a „osoba, která má nárok na doplňkovou ochranu“ je osobní působnost kvalifikační směrnice omezena na **státní příslušníky třetích zemí nebo osoby bez státní příslušnosti**.

územní působnost

- „Země původu“ odkazuje na jednu nebo více zemí, jejichž státní příslušnost žadatel má, nebo v případě osoby bez státní příslušnosti na zemi dosavadního pobytu žadatele. Osoba by se měla nacházet **mimo svou zemi původu**.

Státní příslušník třetí země

Odkaz na „státního příslušníka třetí země“ znamená, že do osobní působnosti kvalifikační směrnice nespádají státní příslušníci členských států EU.

Mělo by být zřejmé, že každý má právo požádat o mezinárodní ochranu. V souladu s Protokolem (č. 24) o azylu pro státní příslušníky členských států Evropské unie, který je součástí konsolidovaného znění Smlouvy o fungování EU, však „*se zřetelem na úroveň ochrany základních práv a svobod v členských státech Evropské unie se členské státy navzájem považují pro veškeré právní a praktické účely spojené se záležitostmi azylu za bezpečnou zemi původu*“.

Zvláštní aspekty:

Posouzení žádostí státních příslušníků členských států EU: Ačkoli k tomu v praxi dojde jen ojediněle, protokol stanoví, že žádosti státních příslušníků členských států EU může za určitých okolností „jiný členský stát zvažovat nebo přijmout k dalšímu zpracování“. Úplné znění viz [zde](#).

Osoby bez státní příslušnosti s dosavadním pobytem v jiném členském státě EU: Je třeba uvést, že osoby bez státní příslušnosti s (dosavadním) pobytem v členském státě EU nejsou do oblasti působnosti Protokolu č. 24 výslovně zahrnuty.

Osoba bez státní příslušnosti

Úmluva o postavení osob bez státní příslušnosti definuje „osobu bez státní příslušnosti“ jako „osobu, kterou žádný stát podle svých právních předpisů nepovažuje za svého občana“. Zásady, jimiž se řídí identifikace osob bez státní příslušnosti, je nutno odvodit z mezinárodního práva.

Ochrana poskytovaná osobám bez státní příslušnosti v souladu s kvalifikační směrnicí je stejná jako ochrana poskytovaná státním příslušníkům třetích zemí.

Zvláštní aspekty:

Případně může být vhodné vzít v úvahu **článek 1D Ženevské úmluvy a čl. 12 odst. 1 kvalifikační směrnice** týkající se ochrany nebo podpory od jiných orgánů nebo odborných organizací OSN než Vysokého komisaře OSN pro uprchlíky.

Jestliže podobná ochrana nebo podpora není z jakýchkoli důvodů dále udělována osobám, o jejichž postavení není podle příslušných rezolucí Valného shromáždění OSN definitivně rozhodnuto, nabývají tyto osoby nároku na výhody podle kvalifikační směrnice.

Podle některých vnitrostátních právních rámců mohou jednotlivci získat ochranu rovněž pouze na základě skutečnosti, že se jedná o osoby bez státní příslušnosti.

Vnitrostátní právní předpisy a praxe

Význam určení země původu [\[zpět na kontrolní seznam\]](#)

Určení země státní příslušnosti nebo země dosavadního pobytu má zásadní význam.

Ačkoli v mnoha případech není země původu žadatele předmětem sporu, existují případy, kdy to představuje podstatu posouzení. V tomto ohledu mohou vzít odpovědní úředníci v úvahu tyto prvky:

- Každý stát stanoví, které osoby se podle jeho vnitrostátního práva považují za jeho státní příslušníky.
- Určení státní příslušnosti však neznamená pouhý odkaz na právní předpisy příslušné země původu týkající se státní příslušnosti.
- Je třeba přezkoumat informace země původu týkající se jak právních předpisů, tak i praxe.

Země původu

- Bylo-li zjištěno, že žadatelem o mezinárodní ochranu je osoba bez státní příslušnosti, je třeba určit zemi dosavadního pobytu.
- „Země dosavadního pobytu“ znamená, že dotyčná osoba v této zemi pobývala legálně či nelegálně.
- Při posouzení je nutno vzít v úvahu délku pobytu v této zemi, nedávnost tohoto pobytu, jakož i vztah dotyčné osoby k dané zemi.
- Osoba bez státní příslušnosti může mít více než jednu zemi dosavadního pobytu.

Země dosavadního pobytu

Zvláštní aspekty:

Dvojitý nebo vícenásobný státní občanství: V případě dvojího nebo vícenásobného státního občanství je nutno posoudit, zda může žadatele ochránit některá ze zemí, jejichž je státním příslušníkem. Je-li pro žadatele dostupná ochrana v některé ze zemí, jejichž je státním příslušníkem, nemá se za to, že potřebuje mezinárodní ochranu.

Státní příslušníci s pobytem v jiné zemi: Jinou možností je to, že žadatel je státním příslušníkem určité země, delší dobu však pobývá v jiné zemi. V těchto případech by měl odpovědný úředník posoudit, zda žadatel splňuje podmínky pro přiznání postavení uprchlíka nebo zda potřebuje doplňkovou ochranu s ohledem na zemi své státní příslušnosti.

Skutečnost, že žadatel pobýval jinde, však může být důležitá, posuzuje-li se použitelnost pojmu „bezpečná třetí země“.

Vzdání se státního občanství: Pokud žadatel prohlásí, že se svého státního občanství vzdal, měl by odpovědný úředník posoudit, jaká pravidla se použijí s ohledem na vzdání se státního občanství určité země a to, zda mohlo jednání žadatele vést ke skutečné ztrátě státního občanství. V posledně uvedeném případě by se měl žadatel, nemá-li jiné státní občanství, považovat za osobu bez státní příslušnosti.

Mimo zemi původu

„*Mimo zemi původu*“ představuje čistě fyzické kritérium nepřítomnosti.

Směrnice 2013/32/EU o společných řízeních pro přiznávání a odnímání statusu mezinárodní ochrany (dále jen „směrnice o azylovém řízení“) upřesňuje, že se vztahuje na všechny žádosti o mezinárodní ochranu podané na území členského státu, včetně na jeho hranicích, v jeho teritoriálních vodách nebo tranzitním prostoru.

To znamená, že osoba, která požádá o ochranu například na zahraničním velvyslanectví, zatímco dosud pobývá v zemi původu, do místní působnosti kvalifikační směrnice a směrnice o azylovém řízení nespadá.

Postavení uprchlíka: Odůvodněné obavy z pronásledování [\[zpět na kontrolní seznam\]](#)

Pronásledování

Ženevská úmluva	Kvalifikační směrnice	Vnitrostátní právní předpisy
Čl. 1A odst. 2	Článek 9 Čl. 4 odst. 4	

„Pronásledování“ není v Ženevské úmluvě definováno. Tento pojem je flexibilní, přizpůsobitelný a dostatečně otevřený, aby zohledňoval neustále se měnící formy pronásledování.

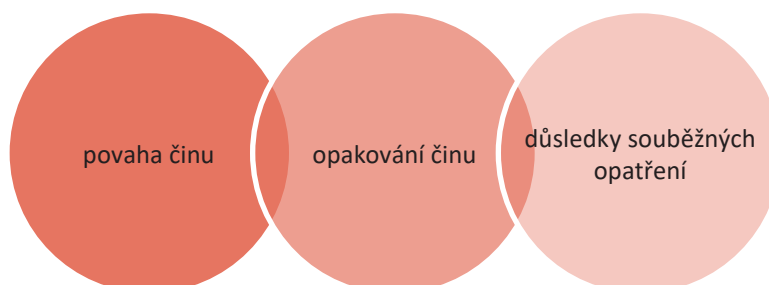
Aby se určité jednání považovalo za pronásledování ve smyslu kvalifikační směrnice, musí být:

a) svou povahou nebo opakováním **dostatečně závažné**, aby představovalo **vážné porušení základních lidských práv**, zejména práv, od nichž se podle čl. 15 odst. 2 Evropské úmluvy o ochraně lidských práv a základních svobod nelze odchýlit,

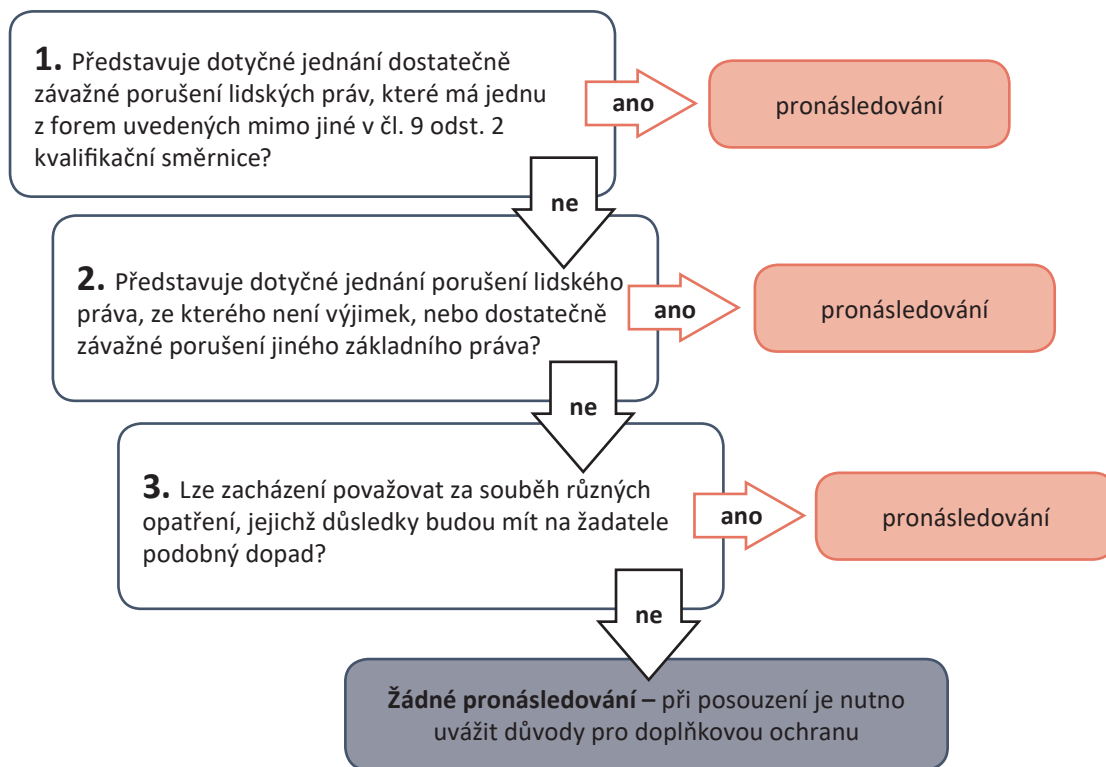
nebo

b) **souběhem různých opatření**, včetně porušování lidských práv, který je dostatečně závažný k tomu, aby postihl jednotlivce **způsobem podobným** uvedenému v prvním bodě

Ne každé špatné zacházení proto představuje pronásledování. Při posuzování, zda je dosaženo potřebné míry pronásledování, je nutno vzít v úvahu tyto prvky:

Odpovědní úředníci mohou při posuzování toho, zda určité zacházení představuje pronásledování, použít praktický postup sestávající ze tří kroků:

Tyto kroky jsou blíže popsány níže. Jejich cílem je poskytnout odpovědnému úředníkovi praktickou pomoc. Aby bylo možno konstatovat, že zacházení představuje pronásledování, musí být vždy dosaženo prahové hodnoty závažnosti v souladu s čl. 9 odst. 1 kvalifikační směrnice.

1. Představuje dotyčné jednání dostatečně závažné porušení lidských práv, které má jednu z níže uvedených forem? [\[zpět na kontrolní seznam\]](#)

V čl. 9 odst. 2 kvalifikační směrnice jsou výslovně zmíněny určité formy, jež se mohou mimo jiné považovat za pronásledování, je-li splněna požadovaná prahová hodnota stanovená v čl. 9 odst. 1 písm. a) nebo b) kvalifikační směrnice:

- a. Použití fyzického nebo psychického násilí, včetně sexuálního násilí:** Použití fyzického nebo psychického násilí se považuje za pronásledování v případě, je-li jeho intenzita taková, že významně narušuje tělesnou nedotknutelnost jednotlivce nebo duševní schopnost samostatného rozhodování.
- b. Právní, správní, policejní nebo soudní opatření, která jsou sama o sobě diskriminační nebo jsou prováděna diskriminačním způsobem.**
- c. Nepřiměřené nebo diskriminační trestní stíhání nebo trestání.**

Zvláštní aspekty:

Lze trestní stíhání pokládat za pronásledování?

Jelikož mezinárodní ochrana nemá dotyčným osobám umožnit, aby ve své zemi původu unikly spravedlnosti, trestní stíhání nebo uložení trestu za určitý trestný čin proto obvykle neznamená, že se dotyčná osoba považuje za uprchlíka.

Trestní stíhání však lze pokládat za pronásledování a může u určité osoby vést k splnění podmínek pro přiznání postavení uprchlíka, pokud platí jedna či více z níže uvedených skutečností a důsledky dosáhnou prahové hodnoty závažnosti:

- Je vedeno v rozporu s řádným právním postupem.
- Je diskriminační. Jasným příkladem je trestní stíhání z důvodů rasových, náboženských nebo národnostních nebo z důvodů příslušnosti k určitým společenským vrstvám nebo zastávání určitých politických názorů.

- Trest je uložen na diskriminačním základě.
- Trest je nepřiměřený.
- Potrestání představuje pronásledování.

Je třeba rovněž uvést, že kromě obavy z trestního stíhání může mít žadatel odůvodněné obavy z pronásledování z jiných důvodů. V těchto případech je nutno věnovat obzvláštní pozornost možnému vyloučení.

d. Odepření soudní ochrany, které vede k nepřiměřenému nebo diskriminačnímu trestu.

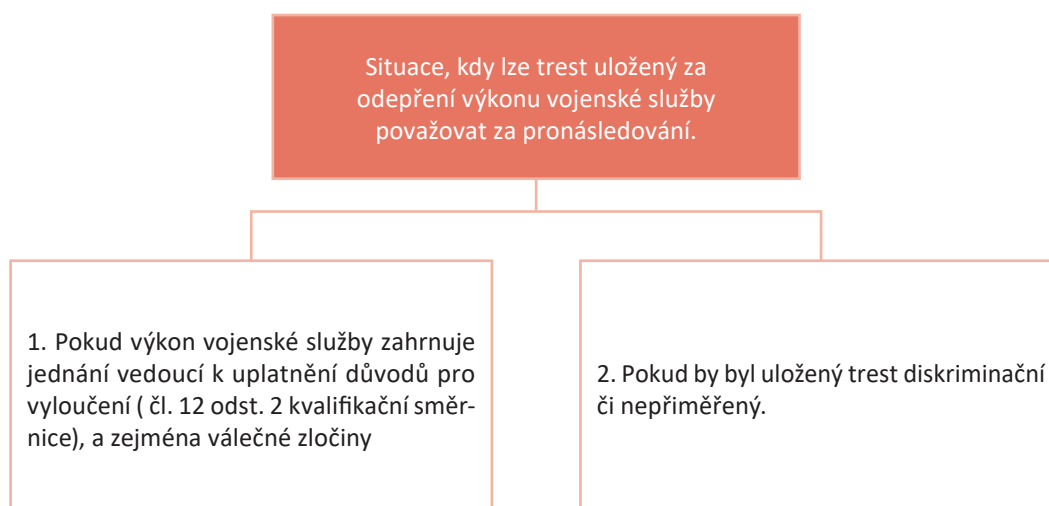
e. Trestní stíhání nebo trest za odepření výkonu vojenské služby za konfliktu, jestliže by výkon vojenské služby zahrnoval zločiny nebo jednání spadající do oblasti působnosti důvodů pro vyloučení.

Zvláštní aspekty:

Lze trest uložený za odepření výkonu vojenské služby považovat za pronásledování?

Existují dva případy, kdy lze trest uložený za odepření výkonu vojenské služby považovat za pronásledování.

První scénář je výslovně zahrnut jako možná forma pronásledování v čl. 9 odst. 2 kvalifikační směrnice.

Zahrnuje případy, kdy se žadatel podílel na spáchání válečných zločinů jen nepřímou, například významně napomáhal při přípravě nebo páchaní těchto zločinů. Výslovně se však netýká situací, kdy je zjištěno, že válečné zločiny již byly spáchány, avšak rovněž případů, kdy existuje dostatečná pravděpodobnost vzniku reálné hrozby podílnictví na páchaní těchto zločinů.

Při posouzení je nutno vzít v úvahu rovněž skutečnost, zda existovala alternativa odepření výkonu vojenské služby, jejímž prostřednictvím se žadatel mohl účasti na údajných válečných zločinech vyhnout.

Další pokyny ke zběhnutí jsou uvedeny v následujícím oddíle „Důvody pronásledování“ (zastávání politických názorů).

f. Jednání namířená proti osobám určitého pohlaví nebo proti dětem.

Jednání namířená proti osobám určitého pohlaví mohou zahrnovat například sexuální násilí, mrzačení pohlavních orgánů, nucený potrat, nucenou sterilizaci atd. Tyto činy mohou být spáchány z různých důvodů, včetně rasových náboženských nebo národnostních důvodů nebo z důvodu zastávání určitých politických názorů. Mohou být založeny rovněž na pohlaví a na důvodech příslušnosti k určitým společenským vrstvám (viz zvláštní aspekty v oddíle „Důvody pronásledování“ (příslušnost k určitým společenským vrstvám).

Jednání namířená proti dětem mohou zahrnovat například najímání nezletilých osob do ozbrojených sil, obchodování s dětmi, dětskou prostituci atd. Mohou se týkat i porušování zvláštních práv dítěte, jako jsou práva stanovená v [Úmluvě o právech dítěte](#) a jejích opčních protokolech.

Nespadá-li jednání do jedné či více z výše uvedených kategorií, měl by odpovědný úředník přejít k posouzení v rámci druhého kroku.

2. Představuje dotyčné jednání porušení lidského práva, ze kterého není výjimka, nebo dostatečně závažné porušení jiného základního práva? [\[zpět na kontrolní seznam\]](#)

a. Která práva?

„**Lidská práva, z nichž není výjimka**“, odkazují na práva, která jsou absolutní a nemůže se na ně vztahovat žádná výjimka, a to ani v době války či mimořádné události. V čl. 15 odst. 2 EÚLP je uveden seznam práv, jichž nelze dotyčné osoby zbavit za žádných okolností:

Právo na život (vyjma s ohledem na úmrtí v důsledku legálních válečných činů)

Zákaz mučení a nelidského či ponižujícího zacházení anebo trestu

Zákaz otroctví a nevolnictví

Zásada legality v trestním právu (neexistuje-li trestní právo, nelze mít za to, že došlo k spáchání trestného činu, ani uložit trest)

Ostatní „základní lidská práva“ lze odvodit z příslušných nástrojů v oblasti lidských práv, jako je například

- Všeobecná deklarace lidských práv.
- Mezinárodní pakt o občanských a politických právech: Lze uvést, že Mezinárodní pakt o občanských a politických právech rovněž zmiňuje určitá práva jako práva, z nichž není výjimka. Kromě práv uvedených v čl. 15 odst. 2 EÚLP k nim patří:
 - zákaz zbavení svobody pro neschopnost dostát smluvnímu závazku,
 - všeobecné uznání jako osoby před zákonem,
 - svoboda myšlení, svědomí a náboženského vyznání: Svoboda projevu náboženského vyznání nebo přesvědčení může podléhat pouze takovým omezením, která jsou stanovená zákonem a která jsou nezbytná pro ochranu veřejné bezpečnosti, pořádku, zdraví nebo mravnosti nebo základních práv a svobod druhých lidí.
- Mezinárodní úmluva o odstranění všech forem rasové diskriminace.
- Úmluva o odstranění všech forem diskriminace žen.
- Úmluva o právech dítěte.
- Úmluva o právech osob se zdravotním postižením.

To, zda lze lidská práva uvedená v těchto nástrojích považovat za „základní“ práva, bude předmětem analýzy, zda se jedná o práva, která mají zásadní význam a přirozeně náležejí každému jednotlivci.

b. Jaká závažnost?

Za účelem posouzení toho, zda je porušování základních práv dostatečně závažné, by měl odpovědný úředník přezkoumat, zda a do jaké míry ovlivňuje špatné zacházení možnost požívat příslušného práva.

Jestliže jednání nespadá do žádné z výše uvedených kategorií, měl by odpovědný úředník přejít ke třetímu kroku.

3. Lze zacházení považovat za souběh různých opatření, jejichž důsledky budou mít na žadatele podobný dopad? [\[zpět na kontrolní seznam\]](#)

Zacházení může představovat pronásledování rovněž v případě, představuje-li souběh různých opatření, která společně a někdy ve spojení s jinou nepříznivou osobní situací a/nebo při zohlednění celkového kontextu postihují jednotlivce způsobem podobným porušení jeho základních práv.

„Podobný“ způsob neznamená „stejný“ způsob a může postačovat nižší prahová hodnota závažnosti. Posouzení je třeba provést v každém jednotlivém případě s přihlédnutím k individuální situaci žadatele.

Tato různá opatření mohou porušovat například hospodářská, sociální a kulturní práva žadatele, jako je právo na vzdělání, na zdraví, na práci, na sociální zabezpečení, na účast na kulturním životě atd.

Odůvodněná obava [\[zpět na kontrolní seznam\]](#)

V rámci azylového řízení lze mít za to, že pojem „odůvodněná obava“ zahrnuje dva aspekty, na něž se často odkazuje jako na „subjektivní“ a „objektivní“ prvek. Posouzení se zaměřuje na to, zda je obava „odůvodněná“ (tj. na objektivní prvek).

„Obava“

Obavu lze definovat jako pocit úzkosti vyvolaný hrozící újmou, ať už je hrozba reálná, či pomyslná.

Subjektivní aspekt proto souvisí s obavou, kterou žadatel pociťuje.

Je třeba zdůraznit, že se psychické reakce mezi jednotlivci liší, a to i tehdy, setkají-li se se stejnou situací. Pociťovaná obava je neodmyslitelně spojena s faktory, jako je osobnost, věk, sociokulturní prostředí a předchozí zkušenosti žadatele. Odpovědní úředníci by měli vzít v úvahu osobní situaci žadatele a vyjádření obav, které vyplývají z jeho prohlášení.

Jelikož obava z navracení do země původu může mít řadu různých příčin, není nutné, aby všechny z nich souvisely s pronásledováním ve smyslu kvalifikační směrnice. Mimoto není nutno zjistit, zda je obava z pronásledování hlavní pohnutkou žadatele, jestliže lze tuto obavu identifikovat.

Zvláštní aspekty:

Pokud žadatel neprojeví obavy: V některých případech nemusí žadatel výslovně uvést, že má obavy. V jiných případech mohou žadatelé dokonce tvrdit, že obavy nemají. Neexistenci obav však lze považovat za nepodstatnou v případě, že okolnosti objektivně dokládají, že by v takovéto situaci čelil hrozbě každý.

„Odůvodněná“

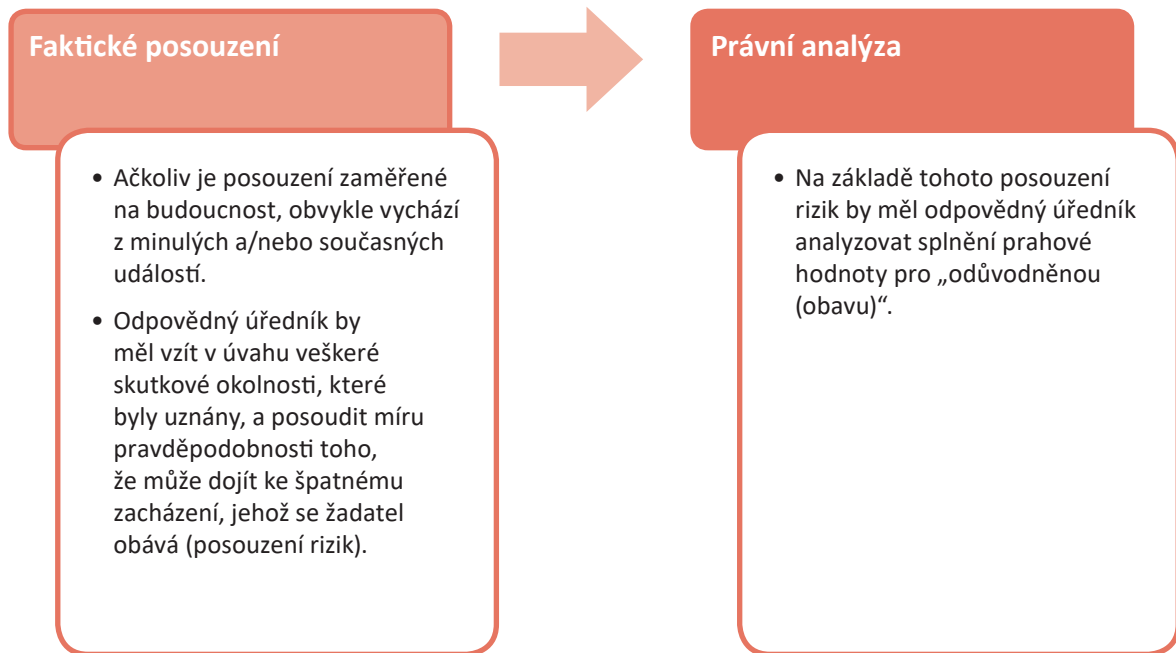
Subjektivní obava žadatele by měla být objektivně doložená, aby se považovala za „odůvodněnou“.

Jelikož prvek definice uprchlíka týkající se „odůvodněnosti“ se zabývá pravděpodobností, s jako bude žadatel čelit pronásledování, jedná se především o posouzení faktické hrozby (viz [Praktická příručka úřadu EASO: Posuzování důkazů](#)). Při tomto posouzení by měl odpovědný úředník zvážit individuální situaci žadatele na základě informací týkajících se celkové situace v zemi původu (např. politická, náboženská, společenská nebo bezpečnostní situace). V tomto ohledu mohou být důležité informace o pronásledování rodinných příslušníků nebo osob v podobné situaci, v jaké se nachází žadatel.

Za účelem posouzení „odůvodněnosti“ jako právního požadavku:

- ✓ Za prvé je třeba uvést, že se posouzení zaměřuje na to, zda je obava odůvodněná v **době, kdy je přijímáno rozhodnutí o žádosti o mezinárodní ochranu**, tj. odůvodněná obava žadatele musí být aktuální. Okolnosti, které vedly k útěku dotyčné osoby, se mohly časem změnit nebo přestaly existovat, nebo se naopak mohou objevit po jejím útěku (viz níže oddíl „Potřeba mezinárodní ochrany vznikající na místě“).
- ✓ Za druhé, „odůvodněná obava“ se zakládá na posouzení rizik, které je **výhledové**. Kvůli neodmyslitelným potížím při předvídání toho, co by se stalo, kdyby se žadatel vrátil, je riziko subjektivního hodnocení v tomto

ohledu vysoké. Proto je nanejvýš důležité, aby bylo hodnocení odůvodněné obavy založeno na objektivní metodice a aby zabraňovalo spekulacím. Tato metodika týkající se faktického hlediska tohoto posouzení je uvedena v [Praktické příručce úřadu EASO: Posuzování důkazů](#).

Zvláštní aspekty:

Zkušenosti s pronásledováním v minulosti: Skutečnost, že byl žadatel pronásledován v minulosti, sama o sobě neznamená, že hrozí pronásledování i v budoucnu. Pronásledování nebo ohrožení v minulosti je však důležitým signálem odůvodněné obavy. V tomto případě musí odpovědný úředník prokázat, že se pronásledování nebude opakovat, pokud se žadatel vrátí do země původu.

V závislosti na vnitrostátní praxi mohou mimoto existovat případy, kdy je doloženo, že se újma nebude opakovat, pronásledování v minulosti však mohlo být natolik **kruté**, že se újma považuje za trvalou. V této situaci nelze od žadatele očekávat, že se vrátí do místa pronásledování, jelikož návrat by u něj mohl vyvolat psychickou újmu dosahující stejné závažnosti jako v případě pronásledování.

Odpovědní úředníci musí mít na paměti, že **neexistence dřívějšího pronásledování na druhou stranu neznamená, že pronásledování nehrozí ani v budoucnu**. Obava žadatele může být odůvodněná bez ohledu na jeho minulé a stávající zkušenosti.

Hrozba pronásledování po návratu by však vždy měla být individuální.

Postavení uprchlíka: Důvody pronásledování [\[zpět na kontrolní seznam\]](#)

Ženevská úmluva	Kvalifikační směrnice	Vnitrostátní právní předpisy
Čl. 1A odst. 2	Článek 10	

Ženevská úmluva předpokládá pět důvodů pronásledování, na jejichž základě je uznáno postavení uprchlíka: rasa, náboženství, národnost, příslušnost k určité společenské vrstvě a zastávání určitých politických názorů. Tyto důvody se vzájemně nevylučují a v daném případě může platit více než jeden důvod.

Je rovněž důležité zmínit, že důvodem pronásledování nemusí být skutečný charakteristický rys žadatele, nýbrž mu může být tato charakteristika přičítána.

Všechny níže uvedené důvody lze mimoto uplatnit ve vztahu k jednání i opomenutí žadatele.

Posouzení nemůže vycházet z předpokladu, že by se dotyčná osoba mohla pronásledování vyhnout tím, že by se zdržela určitých praktik souvisejících s těmito důvody, například náboženských praktik, vyjádření genderové identity, sexuální orientace nebo politických názorů.

Rasa [\[zpět na kontrolní seznam\]](#)

Podle kvalifikační směrnice zahrnuje pojem **rasa** zejména aspekty:

barva pleti	původ	příslušnost k určité etnické skupině
-------------	-------	--------------------------------------

Barva pleti souvisí s tradiční definicí rasy, která se používá k odkazu na základní skupiny lidstva podle fyzických znaků a vzhledu.

Původ odkazuje na skupiny svázané společným rodovým původem, jako jsou příslušníci určitého kmene, klanu, kasty, zvláštěního dědičného společenství.

Společně schválená definice **etnické skupiny** neexistuje, obecně se však považuje za společenství (včetně příslušníků menšiny a/nebo původních obyvatel) se společnými charakteristickými znaky, jako je jazyk, náboženství, společná historie, kultura, zvyky a obyčej, způsob života, místo pobytu atd.

Etnicita je důvodem, který lze uvážit v rámci rasy i národnosti (viz níže pododdíl „Národnost“).

Náboženství [\[zpět na kontrolní seznam\]](#)

Podle kvalifikační směrnice zahrnuje pojem **náboženství** zejména aspekty:

zastávání teistických, neteistických a ateistických přesvědčení	účast nebo neúčast na formálních náboženských obřadech konaných soukromě nebo veřejně, sám nebo společně s jinými	účast nebo neúčast na jiných náboženských aktech nebo vyjádření názorů
	účast nebo neúčast na osobním nebo společenském chování založeném na jakémkoli náboženském přesvědčení nebo přikázaném jakýmkoli náboženským přesvědčením	

Důvod náboženství má v souladu s kvalifikační směrnicí obecnou a flexibilní definici, včetně chování založeného na jakémkoli náboženském přesvědčení nebo přikázaného jakýmkoli náboženským přesvědčením, což může zahrnovat každodenní chování, způsob života a zvyky a obyčejy společenství.

S ohledem na tento důvod je nutné posoudit rovněž právo neproftikovat náboženství, právo na ateismus nebo na změnu náboženství. Zahrnuje to taktěž možnost praktikovat náboženství na veřejnosti, včetně práva na propagaci víry prostřednictvím získávání nových stoupenců.

Je však třeba uvést, že vykonávání škodlivých náboženských praktik, jež mohou narušit fyzickou nebo psychickou integritu jednotlivce, do ochrany mezinárodních lidských práv a oblasti působnosti uprchlického práva nespadá.

Národnost [\[zpět na kontrolní seznam\]](#)

Podle kvalifikační směrnice nelze pojem **národnosti** omezovat na existenci nebo neexistenci **státní příslušnosti**, ale zahrnuje zejména **příslušnost k určité skupině vymezené**:

Co se týká etnických znaků, důvody týkající se národnosti a rasy se často překrývají (viz pododdíl „Rasa“).

Je třeba uvést, že na základě tohoto důvodu je třeba uvážit pronásledování určité osoby z toho důvodu, že se jedná o osobu bez státní příslušnosti.

Příslušnost k určitým společenským vrstvám [\[zpět na kontrolní seznam\]](#)

Pojem „určitá společenská vrstva“ je chápán jako pružný konstrukt, který se v průběhu času vyvíjí. K zachování integrity Ženevské úmluvy a kvalifikační směrnice a k zajištění toho, aby nebyly ostatní důvody nadbytečné, nelze tento důvod vykládat jako „univerzální“ kategorii.

Podle kvalifikační směrnice skupina tvoří určitou společenskou vrstvu zejména tehdy, jestliže:

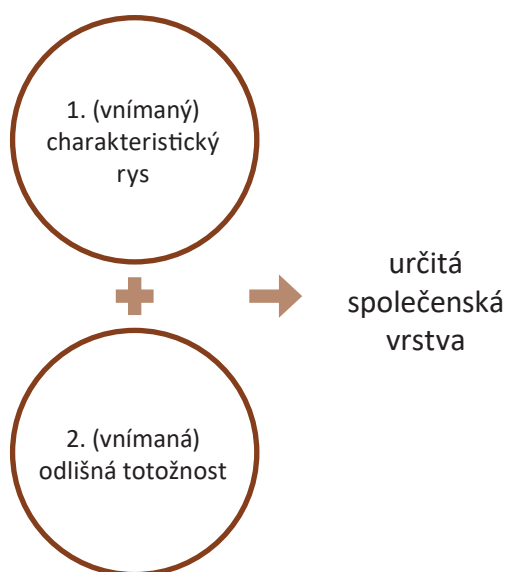
- příslušníci této skupiny sdílejí vrozený charakteristický rys nebo společnou minulost, kterou nelze změnit, nebo sdílejí charakteristiku nebo přesvědčení, které jsou natolik zásadní pro totožnost nebo svědomí, že daná osoba nemá být nucena, aby se jí zřekla, a
- tato skupina má v dotyčné zemi odlišnou totožnost, protože ji okolní společnost vnímá jako odlišnou.

Tyto prvky jsou blíže popsány níže.

Společná charakteristika

Společnou charakteristikou musí být:

- **vrozený charakteristický rys**: obvykle se jedná o charakteristické rysy, s nimiž se dotyčná osoba rodí (např. pohlaví a gender), je však třeba uvést, že charakteristické rysy nemusí být stálé nebo neměnné; nebo

- **společná minulost, kterou nelze změnit:** například dědičný status, sociální prostředí nebo dosažené vzdělání či minulé zkušenosti, nebo
- charakteristika či přesvědčení, které jsou natolik **zásadní pro totožnost nebo svědomí**, že daná osoba nemá být nucena, aby se jí zřekla.

Pouhá skutečnost týkající se pronásledování nemůže být jediným prvkem, který naplňuje pojem „určitá společenská vrstva“, jelikož to by tento důvod zbavilo smysluplného obsahu.

Není nutné, aby se příslušníci určité skupiny, kteří sdílejí společnou charakteristiku, navzájem znali, vykazovali soudržnost či byli jakkoli propojeni. Podstatná není ani velikost skupiny.

Vnímání odlišné totožnosti

Vnímání určité skupiny jako odlišné neznamena samo o sobě negativní konotaci.

Vnímání okolní společnosti může být ovlivněno kulturou, zvyky nebo tradicemi. To znamená, že při posuzování tohoto kritéria musí odpovědní úředníci náležitě zohlednit příslušné informace o zemi původu. Kritérium týkající se „odlišné totožnosti“ může být s plněno s ohledem na jednu zemi, a nikoli na jinou.

Existence trestního práva, které se výslovně zaměřuje na určité osoby, podporuje zjištění, že by se tyto osoby měly považovat za osoby, které tvoří určitou společenskou vrstvu. Rovněž diskriminační praktiky mohou prokazovat, že je splněno kritérium týkající se „odlišné totožnosti“.

Zvláštní aspekty:

Gender, genderová identita a sexuální orientace

Pro účely vymezení určité společenské vrstvy je třeba náležitě uvážit otázky vyplývající z **pohlaví, včetně genderové identity a sexuální orientace** žadatele, jež mohou být spojeny s určitými právními tradicemi a zvyky a mají za následek například mrzačení pohlavních orgánů, nucenou sterilizaci nebo nucený potrat, pokud souvisejí s odůvodněnou obavou žadatele z pronásledování.

Sexuální orientace / sexuální identita: rozumí se jí schopnost každého člověka být hluboce emocionálně, citově a/nebo sexuálně přitahován k osobám jiného genderu a/nebo téhož genderu či více než jednoho genderu a mít s uvedenými osobami intimní a sexuální vztahy. Lze ji chápat jako kontinuum mezi výhradní heterosexuálností na jednom konci a výhradní homosexualitou na druhém konci, přičemž mezi nimi je bisexualita. Chápání sexuální orientace se mezi jednotlivými zeměmi a kulturami značně liší.

Sexuální orientace je vrozený charakteristický rys jednotlivce a nepochybně může představovat společnou charakteristiku pro vymezení určité společenské vrstvy.

Je třeba uvést, že sexuální orientaci nelze chápat v tom smyslu, že zahrnuje činy považované podle vnitrostátních právních předpisů členských států za trestné.

Genderová identita: rozumí se jí vnitřní a individuální prožívání genderu hluboce pociťované každým člověkem, přičemž gender může, ale nemusí odpovídat pohlaví přiřazenému při narození, včetně osobního pociťování těla (které může v případě svobodné volby zahrnovat úpravu tělesného vzhledu nebo funkcí lékařskými, chirurgickými či jinými prostředky) a jiného vyjadřování genderové příslušnosti, včetně oblékání, řeči a charakteristických způsobů jednání.

Gender jde nad rámec biologického pohlaví určité osoby. Jedná se o sociální, kulturní a psychologický konstrukt, který společnosti vytvářejí na základě pohlaví a který odkazuje na „role“ připisované oběma pohlavím.

Pronásledování z důvodu genderu, genderové identity a sexuální orientace se často děje za účasti státních původců, včetně rodiny žadatele.

Na vnitrostátní úrovni mohou existovat další pokyny k tomu, které skupiny představují určitou společenskou vrstvu.

Vnitrostátní pokyny

Zastávání politických názorů [\[zpět na kontrolní seznam\]](#)

Podle kvalifikační směrnice zahrnuje pojem zastávání **politických názorů** zejména:

zastávání názorů, myšlenek nebo přesvědčení...

... ohledně potenciálních původců pronásledování a jejich politik nebo postupů...

... bez ohledu na to, zda žadatel podle dotyčných názorů, myšlenek nebo přesvědčení jednal

Důležitým aspektem definice uvedené v kvalifikační směrnici je to, že politické názory mohou být důvodem pronásledování nejen ze strany státu, nýbrž i ze strany nestátních původců. Jedná se o širší pojem než názory jednotlivce na oficiální vládní politiku, který může souviset s obsahem politik a způsoby jejich prosazování ze strany možných původců pronásledování.

Zvláštní aspekty:

Vyhýbání se výkonu vojenské služby: Zvláštním případem v rámci důvodu týkajícího se zastávání politických názorů může být vyhýbání se výkonu vojenské služby. Aby se toto považovalo za relevantní důvod pronásledování, měla by být účast na vojenských akcích v rozporu se skutečným politickým, náboženským nebo morálním přesvědčením žadatele. Pokyny k posuzování toho, zda se uložení trestu za toto vyhýbání se pokládá za pronásledování, jsou uvedeny výše v rámci zvláštních aspektů v oddíle „Pronásledování“.

Státní úředníci: Státní úředníci mohou být původci pronásledování vnímání za osoby zastávající politické názory ve prospěch vlády.

Opuštění země: V některých případech může být pouhá skutečnost týkající se nelegálního opuštění země původu nebo pobytu v zahraničí vnímána orgány v zemi původu za zastávání určitých politických názorů.

Souvislost / „z důvodů“ [\[zpět na kontrolní seznam\]](#)

Ženevská úmluva	Kvalifikační směrnice	Vnitrostátní právní předpisy
Čl. 1A odst. 2	Čl. 9 odst. 3	

Pronásledování jako takové nepřiznává dotyčné osobě postavení uprchlíka, ledaže k němu dojde z jednoho (či více) výše uvedených pěti důvodů. Mezi důvodem a pronásledováním nebo neexistencí ochrany před tímto pronásledováním musí existovat příčinná souvislost.

Souvislostí může být:

- **Souvislost s pronásledováním:** V tomto případě souvisí obava žadatele z pronásledování s jeho (skutečnou nebo domnělou) rasou, náboženským přesvědčením, národností, příslušností k určité společenské vrstvě nebo zastáváním určitých politických názorů.

- **Souvislost s neexistencí ochrany:** Existují případy, kdy k pronásledování může dojít z důvodů nespádajících do definice uprchlíka, je však na základě jednoho z pěti důvodů poskytovateli ochrany tolerováno, podporováno nebo mu není bráněno. Požadavek týkající se souvislosti je tudíž splněn ve vztahu k neexistenci ochrany.

Žadatel nemusí být schopen prokázat úmysly či pohnutky související s pronásledováním na straně původce pronásledování. Může být nereálné očekávat, že se pronásledovatelé jednoznačně sami identifikují, prohlásí se odpovědnými za své jednání či uvedou své pohnutky. Příslušný závěr však lze případně odvodit z daných okolností.

Zvláštní aspekty:

Více pohnutek: Kromě důvodů souvisejících s rasou, náboženstvím, národností, příslušností k určité společenské vrstvě nebo zastáváním určitých politických názorů mohou existovat i jiné důvody pronásledování. Je důležité zmínit, že k zjištění požadované příčinné souvislosti nemusí být jednání motivováno výhradně jedním z pěti důvodů.

Doplňková ochrana [\[zpět na kontrolní seznam\]](#)

Kvalifikační směrnice	Vnitrostátní právní předpisy
Čl. 2 písm. f)	

Jak vyplývá z názvu, doplňková ochrana by měla sloužit jako dodatečná forma mezinárodní ochrany, která doplňuje postavení uprchlíka. To znamená, že by **určité osobě měla být doplňková ochrana přiznána pouze tehdy, nejsou-li splněny požadavky vztahující se na postavení uprchlíka.**

Jako výchozí bod existují dva prvky, jež je nutno v souvislosti s doplňkovou ochranou objasnit: „reálná hrozba“ a „vážná újma“.

Reálné nebezpečí

„Reálná hrozba“ se týká důkazního standardu, který se uplatňuje při posuzování rizik v případě doplňkové ochrany. Jedná se o skutkové posouzení a tento pojem se vykládá jako odpovídající pojmu „**přiměřená pravděpodobnost**“ (viz [Praktická příručka úřadu EASO: Posuzování důkazů](#)).

Vážná újma

„Vážná újma“ charakterizuje povahu a intenzitu (závažnost) zásahu do práv dotyčné osoby. Aby byl tento zásah „vážný“, musí být dostatečně závažný. Mimoto se nemůže jednat o jakýkoliv druh újmy, diskriminace či porušení práv. V článku 15 kvalifikační směrnice je upřesněn rozsah příslušné „vážné újmy“ těmito ustanoveními:

Vážnou újmu se rozumí:

a) uložení nebo vykonání trestu smrti nebo

b) mučení, nelidské či ponižující zacházení nebo trest vůči žadateli v zemi původu nebo

c) vážné a individuální ohrožení života nebo nedotknutelnosti civilisty v důsledku svévolného násilí během mezinárodního nebo vnitrostátního ozbrojeného konfliktu.

Tyto druhy újmy samy o sobě znamenají dostatečnou závažnost.

Není stanoveno žádné hierarchické či chronologické pořadí jednotlivých ustanovení. Pakliže se zdá, že je použitelné více než jedno ustanovení článku 15 kvalifikační směrnice, měl by odpovědný úředník použít ustanovení, které danému případu odpovídá nejlépe. Nelze vyloučit, že v některých případech může být doplňková ochrana platně založena na více než jednom důvodu.

Uložení nebo vykonání trestu smrti [\[zpět na kontrolní seznam\]](#)

Kvalifikační směrnice	Vnitrostátní právní předpisy
Čl. 15 písm. a)	

Trest smrti jako takový se za všech okolností považuje za vážnou újmu podle článku 15 kvalifikační směrnice. Trest smrti nemusí být již uložen. Za dostatečnou k odůvodnění potřeby doplňkové ochrany lze považovat pouhou existenci reálné hrozby, že by po návratu mohl být žadateli uložen trest smrti.

Jak naznačuje připojení pojmu „vykonání“, ustanovení čl. 15 písm. a) zahrnuje rovněž úmyslné zabití určité osoby nestátními původci, kteří vykonávají určitou pravomoc. To může zahrnovat rovněž mimosoudní zabití, musí však být přítomen prvek úmyslného a formálního potrestání.

Zvláštní aspekty:

Moratorium na trest smrti: V případech, kdy je zavedeno moratorium na trest smrti, trest smrti jako takový však zrušen není, může u žadatele stále existovat reálná hrozba uložení nebo vykonání trestu smrti.

Nelze-li reálnou hrozbu vykonání trestu smrti vyloučit, může to pravděpodobně vyvolávat obavu a úzkost srovnatelnou s vážnou újmou popsanou v čl. 15 písm. b) kvalifikační směrnice.

Alternativy trestu smrti: Ve vztahu k možným potřebám ochrany podle čl. 15 písm. b) kvalifikační směrnice by se měly posoudit také alternativy trestu smrti, jako je odnětí svobody na doživotí, zejména neexistuje-li vyhlídka na propuštění.

Aspekty vyloučení: V určitých případech bude trest smrti uložen za závažný trestný čin, jehož se žadatel dopustil, nebo za jiné činy, které spadají do důvodů vyloučení (článek 12 a 17 kvalifikační směrnice). I v případě splnění kritérií stanovených v čl. 15 písm. a) kvalifikační směrnice je tudíž nutné přezkoumat aspekty vyloučení. Viz [Praktická příručka úřadu EASO: Vyloučení](#).

Mučení nebo nelidské či ponižující zacházení či trest [\[zpět na kontrolní seznam\]](#)

Kvalifikační směrnice	Vnitrostátní právní předpisy
Čl. 15 písm. b)	

Ustanovení čl. 15 písm. b) kvalifikační směrnice v podstatě odpovídá článku 3 EÚLP. Judikatura Evropského soudu pro lidská práva (dále jen „ESLP“) proto obsahuje příslušné pokyny k posouzení toho, zda určité zacházení spadá do oblasti působení ustanovení čl. 15 písm. b) kvalifikační směrnice a jeho pojmů:

Judikatura často jednoznačně nerozlišuje mezi mučením a nelidským či ponižujícím zacházením, každopádně však vyžaduje, aby špatné zacházení dosáhlo minimální úrovně závažnosti.

Hodnocení závisí na všech okolnostech daného případu, jako je doba trvání zacházení, jeho fyzické nebo psychické účinky a v některých případech na pohlaví, věku a zdravotním stavu oběti. Relevantními faktory může být rovněž účel zacházení a úmysl pachatele.

Pokud již bylo určité zacházení posouzeno jako pronásledování, je třeba uvážit, zda je doložena rovněž úroveň závažnosti, která se vyžaduje v čl. 15 písm. b) kvalifikační směrnice.

Mučení

Mučení je obzvláště nebezpečná a úmyslná forma krutého, nelidského nebo ponižujícího zacházení, s níž je spojeno zvláštní stigma.

Podle příslušných mezinárodních nástrojů, jako je [Úmluva proti mučení a jinému krutému, nelidskému či ponižujícímu zacházení nebo trestání](#) (dále jen „Úmluva proti mučení“), se mučením rozumí:

- ✓ **úmyslné jednání,**
- ✓ jež působí **silnou bolest nebo tělesné či duševní utrpení**
- ✓ s **cílem** získat od osoby podrobené mučení nebo od třetí osoby informace nebo přiznání, potrestat jednání, jehož se dopustila tato osoba nebo třetí osoba nebo z něhož jsou tyto osoby podezřelé, nebo s cílem zastrašit nebo přinutit danou osobu nebo třetí osobu nebo z jakéhokoli jiného důvodu založeného na diskriminaci jakéhokoli druhu.

Ačkoli Úmluva proti mučení dále vyžaduje, aby bylo mučení působeno veřejným činitelem, kvalifikační směrnice objasňuje, že původci vážné újmy mohou být i nestátní původci (viz oddíl „Původci pronásledování a vážné újmy“). S ohledem na čl. 15 písm. b) kvalifikační směrnice není stanovena žádná výjimka.

Nelidské či ponižující zacházení či trest

Rozdíl mezi mučením a nelidským či ponižujícím zacházením nebo trestem je spíše rozdílem v míře než v povaze.

Zahrnuje to širokou škálu špatného zacházení, jež dosáhlo určité míry závažnosti.

Nelidské: odkazuje na zacházení nebo trestání, jež úmyslně působí silné tělesné či duševní utrpení (jež nedosahuje hranice mučení).

Ponižující: odkazuje na zacházení nebo trestání, jež u oběti vyvolává pocity strachu, úzkosti a méněcennosti, které ji mohou ponižovat nebo pokořovat.

Je třeba zdůraznit, že se nevyžaduje konkrétní účel. Posouzení toho, zda je určité zacházení či trestání nelidské nebo ponižující, znamená subjektivní posouzení ze strany osoby, jíž se toto zacházení/trestání týká.

Zvláštní aspekty:

Nedostupnost náležité zdravotní péče: Mučení nebo nelidské či ponižující zacházení či trest musí být způsobeny úmyslně. Případná újma, kterou může žadatel trpící vážnou nemocí utrpět v případě, bude-li vrácen do země původu, tudíž do oblasti působnosti čl. 15 písm. b) kvalifikační směrnice nespadá, ledaže je žadatel zbaven zdravotní péče úmyslně. Ačkoliv nedostupnost náležité zdravotní péče představuje tudíž v rámci nenavracení podle článku 3 EÚLP důležitý aspekt, nespadá do pojmu „nelidské či ponižující zacházení“, jímž se zabývá čl. 15 písm. b) kvalifikační směrnice. Podmínky pro získání nároku na mezinárodní ochranu podle kvalifikační směrnice vyžadují existenci původce vážné újmy.

Trestní stíhání a uložení trestu za běžné trestné činy: Trestní stíhání a uložení trestu za běžné trestné činy nelze charakterizovat jako nelidské či ponižující zacházení či trest, pokud neexistují zvláštní přitěžující okolnosti podporující předpoklad, že trestní stíhání či trest jsou hrubě nespravedlivé či nepřiměřené. Při posouzení je nutné vzít v úvahu rovněž skutečnost, zda bylo dodrženo právo na spravedlivý proces.

Je třeba zmínit, že nelidské či ponižující zacházení či trest lze zjistit i v případě provinění žadatele. Je-li v tomto případě zjištěna potřeba ochrany, mohou být i přesto relevantní aspekty vyloučení. Viz [Praktická příručka úřadu EASO: Vyloučení](#).

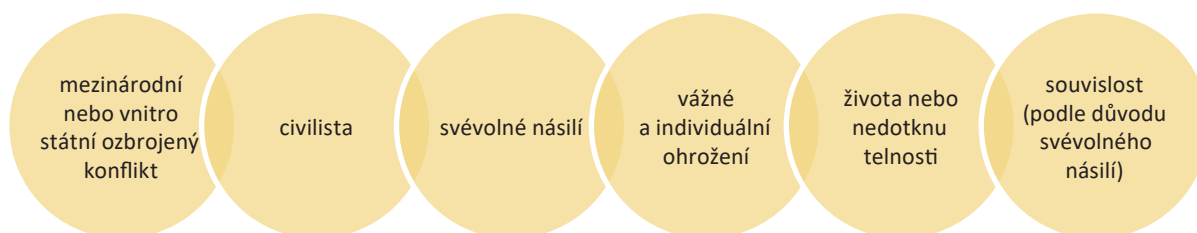
Odnětí svobody: Stát musí zajistit, aby byla zadržena osoba umístěna v podmínkách, které jsou slučitelné s respektováním lidské důstojnosti. Způsob a metody provedení tohoto opatření nesmí vystavit dotyčnou osobu tísní či nesnázím, jejichž intenzita přesahuje nezbytnou úroveň utrpení spojenou s odnětím svobody.

Při posuzování podmínek vazby lze vzít v úvahu (kumulativně) například tyto prvky: počet zadržovaných osob, omezený prostor, přiměřenost hygienických zařízení, vytápění, osvětlení, podmínky pro spaní, strava, rekreace a kontakt s vnějším světem atd.

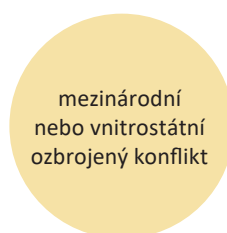
Vážné a individuální ohrožení života nebo nedotknutelnosti civilisty v důsledku svévolného násilí během mezinárodního nebo vnitrostátního ozbrojeného konfliktu [\[zpět na kontrolní seznam\]](#)

Kvalifikační směrnice	Vnitrostátní právní předpisy
Čl. 15 písm. c)	

Prvky, jež je nutno zjistit, aby bylo možno použít ustanovení čl. 15 písm. c) kvalifikační směrnice, zahrnují:

Je třeba rovněž uvést, že použití ustanovení čl. 15 písm. c) kvalifikační směrnice závisí do značné míry na celkové situaci v zemi původu. Rozhodujícím prvkem v tomto ohledu je tudíž posouzení objektivních a aktuálních informací o zemi původu.

Mezinárodní nebo vnitrostátní ozbrojený konflikt

Jak konstatoval Soudní dvůr EU v rozsudku ve věci Diakité, definice „ozbrojeného konfliktu“ podle mezinárodního humanitárního práva se v rámci čl. 15 písm. c) kvalifikační směrnice nepoužije. Za účelem posouzení existence (mezinárodního nebo vnitrostátního) „ozbrojeného konfliktu“ se proto nevyžaduje splnění kritérií podle mezinárodního humanitárního práva.

K zjištění existence ozbrojeného konfliktu ve smyslu čl. 15 písm. c) kvalifikační směrnice postačují tyto dva prvky:

- ✓ účast dvou či více ozbrojených skupin – státních či nestátních ozbrojených sil;
- ✓ konfrontace mezi těmito ozbrojenými skupinami.

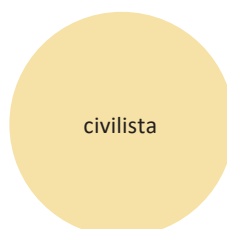
Není nutné provést zvláštní posouzení intenzity ozbrojené konfrontace, úrovně organizace zúčastněných ozbrojených sil nebo doby trvání konfliktu.

V rámci ustanovení čl. 15 písm. c) kvalifikační směrnice není mimoto nutné rozlišovat mezi „mezinárodním“ nebo „vnitrostátním“ ozbrojeným konfliktem, jelikož se toto ustanovení použije stejně na případy mezinárodního i vnitrostátního ozbrojeného konfliktu.

Ozbrojený konflikt může probíhat pouze na částech území.

Mohou existovat pokyny, podle nichž se situace v určitých zemích nebo částech zemí původu pokládá za (mezinárodní nebo vnitrostátní) ozbrojený konflikt.

Vnitrostátní pokyny

Civilista

Nezbytným předpokladem pro možné využití ochrany podle čl. 15 písm. c) kvalifikační směrnice je skutečnost, že dotyčnou osobou je civilista, jelikož toto ustanovení má chránit pouze osoby, jež se konfliktu neúčastní. To zahrnuje možné použití čl. 15 písm. c) kvalifikační směrnice na bývalé bojovníky, kteří se skutečně a trvale vzdali ozbrojené činnosti.

Posouzení potřeby ochrany představuje posouzení do budoucna. Hlavní otázkou proto je to, zda bude žadatel civilistou po navrácení, či nikoli. Skutečnost, že se určitá osoba účastnila nepřátelských akcí v minulosti, nutně neznamená, že se na ni ustanovení čl. 15 písm. c) kvalifikační směrnice nevztahuje.

Má se tudíž za to, že pojem „civilista“ odkazuje na osobu, která nebude příslušníkem žádné ze stran konfliktu a nebude se podílet na nepřátelských akcích. Při posuzování použitelnosti čl. 15 písm. c) kvalifikační směrnice s ohledem na žadatele, který se dříve účastnil nepřátelských akcí, může být například důležité přezkoumat, zda byla tato účast dobrovolná nebo pod nátlakem. V případě bývalých bojovníků mohou být důležité rovněž aspekty vyloučení (viz [Praktická příručka úřadu EASO: Vyloučení](#)).

Je třeba uvést, že aktivní účast na nepřátelských akcích není omezena na veřejné nošení zbraní, nýbrž může zahrnovat i významnou logistickou a/nebo administrativní podporu bojovníků.

V případě pochybností ohledně statusu civilisty u určité osoby je nutno zaujmout přístup zaměřený na ochranu a dotyčná osoba by se měla pokládat za civilistu.

S ohledem na to, kdo se v určitém ozbrojeném konfliktu považuje za civilistu nebo necivilistu, mohou existovat další vnitrostátní pokyny.

Vnitrostátní pokyny

svévolné násilí

Svévolné násilí

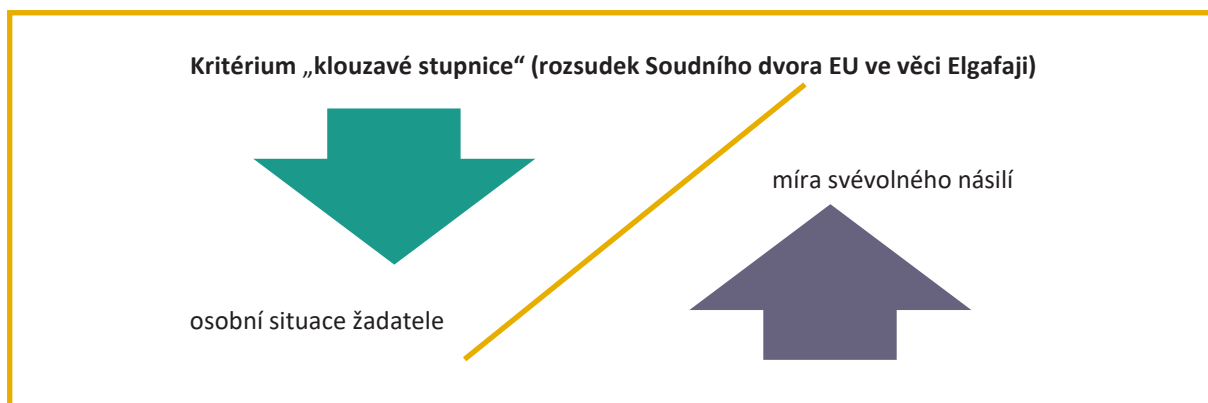
Jak rozhodl Soudní dvůr EU ve věci Elgafaji, pojem „svévolné“ znamená, že se takové násilí „**může rozšířit na osoby bez ohledu na jejich osobní situaci**“. Pojem „svévolné“ se proto vztahuje na povahu násilí, a nikoli na jeho míru.

Míru svévolného násilí lze mimoto rozlišit takto:

- I. území, na nichž svévolné násilí dosahuje tak vysoké míry, že existují závažné a prokázané důvody domnívat se, že by civilista byl v případě vrácení do dotyčné země nebo případně regionu vystaven – z **pouhého důvodu své přítomnosti** na území této země nebo regionu – reálnému nebezpečí vážné újmy uvedené v čl. 15 písm. c) kvalifikační směrnice, a
- II. území, na nichž existuje svévolné násilí, jež však nedosahuje tak vysoké míry, a s ohledem na něž je nutno doložit **další individuální prvky**.

V rámci první kategorie se „pouhá přítomnost“ bude výjimečně považovat za dostatečnou a nebude nutné doložit další individuální prvky.

V rámci druhé kategorie nedosahuje míra svévolného násilí tak vysokého stupně a pouhá přítomnost civilisty nepovede automaticky k reálnému nebezpečí, jež by postačovalo k použití čl. 15 písm. c) kvalifikační směrnice. V těchto případech platí, že čím více je žadatel schopen prokázat, že v ohrožení je konkrétně on sám, z důvodu skutečností, které jsou příznačné pro jeho osobní situaci, tím nižší je míra svévolného násilí vyžadovaná pro použití čl. 15 písm. c) kvalifikační směrnice a čím vyšší je míra svévolného násilí, tím nižší je požadovaná úroveň dalších faktorů, které jsou příznačné pro osobní situaci žadatele. Na to se odkazuje jako na „klouzavou stupnici“.

Při určování, zda na daném území (jeho části) dochází k svévolnému násilí, lze vzít v úvahu různé ukazatele:

- ✓ počet incidentů, včetně jejich četnosti a intenzity ve vztahu k místnímu obyvatelstvu,
- ✓ povaha metod a taktik, včetně cílů,
- ✓ počet obětí z řad civilistů, včetně zraněných osob,
- ✓ přítomnost a způsobilost různých účastníků konfliktu,
- ✓ zeměpisný rozsah násilí,
- ✓ vysídlení v důsledku konfliktu.

V úvahu lze vzít i jiné významné dopady na každodenní život, včetně volného pohybu, přístupu k základním službám, zdravotní péči, vzdělání, situace vysídlených osob po návratu.

vážné
a individuální
ohrožení

Vážné a individuální ohrožení

V porovnání s ustanoveními čl. 15 písm. a) a b) kvalifikační směrnice se újma vymezená v čl. 15 písm. c) zmíněné směrnice vztahuje na obecnější ohrožení žadatele. Místo konkrétních násilných činů se vyžaduje „*vážné a individuální ohrožení (života nebo nedotknutelnosti civilisty)*“.

Tento prvek čl. 15 písm. c) kvalifikační směrnice je nutno posoudit na základě „klouzavé stupnice“ a možného rozdílu mezi určitými mírami svévolného násilí.

Lze mít za to, že existence takového ohrožení je výjimečně zjištěna v případě, že míra svévolného násilí charakterizujícího ozbrojený konflikt dosáhne natolik vysoké úrovně, že existují závažné důvody domnívat se, že by civilista byl v případě vrácení do dotyčné země nebo případně regionu vystaven – z pouhého důvodu své přítomnosti na území této země nebo regionu – reálnému nebezpečí vážného ohrožení. Není-li dosaženo tak vysoké úrovně svévolného násilí, jsou nutné prvky individualizace, jak vyplývá ze znění čl. 15 písm. c) kvalifikační směrnice. V tomto ohledu lze usuzovat, že se určití žadatelé stanou kvůli své osobní situaci s vyšší pravděpodobností obětí svévolného násilí.

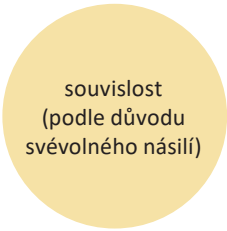
Relevantní osobní situací, jež je nutno vzít v úvahu, mohou být faktory jako věk, pohlaví, zdravotní stav a zdravotní postižení, neexistence rodinné sítě, ekonomická situace, zeměpisná blízkost určitých oblastí, na něž se násilí zaměřuje.

života nebo
nedotknutelnosti

Život osoby

Jak rozhodl Soudní dvůr EU ve věci Elgafaji, ustanovení čl. 15 písm. c) kvalifikační směrnice má dodatečnou oblast působnosti navíc k oblasti působnosti článku 3 EÚLP, a je tudíž nutno je vykládat autonomně, avšak s náležitým přihlédnutím k lidským právům, která jsou zaručena v EÚLP.

Újma, která by mohla ohrozit život nebo nedotknutelnost žadatele, není omezena na fyzickou újmu, nýbrž může i zahrnovat vážnou psychickou újmu, je-li tato jednoznačně způsobena konfliktem.

souvislost
(podle důvodu
svévolného násilí)

Souvislost (v důsledku)

Požadavek na souvislost („v důsledku“) odkazuje na příčinnou souvislost mezi svévolným násilím a újmou (vážným ohrožením života nebo nedotknutelnosti civilisty).

Výklad příčinné souvislosti „v důsledku“ nemůže být omezen na újmu, která je přímo způsobena svévolným násilím nebo jednáním ze strany účastníků konfliktu.

Do jisté míry může zahrnovat i nepřímý účinek svévolného násilí v situacích ozbrojeného konfliktu. Existuje-li prokazatelná souvislost se svévolným násilím, lze vzít při posouzení v úvahu určité nepřímé účinky, např. rozšířené kriminální násilí v důsledku úplného zhroutení právního řádu, zničení prostředků potřebných pro přežití, problémy související s dodávkami potravin a dostupností zdravotní péče.

Potřeba mezinárodní ochrany vznikající na místě [\[zpět na kontrolní seznam\]](#)

Ženevská úmluva	Kvalifikační směrnice	Vnitrostátní právní předpisy
Čl. 1A odst. 2	Článek 5	

Podmínka týkající se nacházení se mimo zemi původu neznamená, že k tomu, aby byl žadatel uznán za uprchlíka nebo aby mu byla přiznána doplňková ochrana, musí opustit svou zemi původu z odůvodněné obavy z pronásledování nebo kvůli reálnému nebezpečí vážné újmy. Příslušné okolnosti mohou nastat později a tato situace se nazývá „vznikající na místě“.

Situace vznikající na místě:

<i>Odůvodněná obava z pronásledování nebo reálné nebezpečí vážné újmy mohou být založeny na událostech, k nimž došlo po odjezdu žadatele ze země původu.</i>	Toto znění souvisí s vnějšími okolnostmi, jež nejsou závislé na žadateli, mají přímé důsledky pro situaci žadatele a vyvolávají odůvodněnou obavu z pronásledování nebo reálné nebezpečí vážné újmy. Tyto události mohou odkazovat na významnou změnu situace v zemi původu, včetně zintenzivnění již existujících faktorů od odchodu žadatele ze země původu. Nepožaduje se však, aby k těmto událostem došlo v zemi původu. Na individuální situaci žadatele mohou mít dopad i opatření třetích stran.
<i>Odůvodněná obava z pronásledování nebo reálné nebezpečí vážné újmy mohou být založeny na činnosti, kterou žadatel vyvíjel po opuštění země původu, zejména pokud se zjistí, že činnost, o kterou se dotýčná žádost opírá, představuje vyjádření a pokračování názorů a přesvědčení, které měl žadatel v zemi původu.</i>	Při zabývání se situacemi vznikajícími v místě, které souvisejí s jednáním žadatele, musí odpovědní úředníci vyhodnotit, zda si původci pronásledování byli pravděpodobně vědomi názorů nebo činností žadatele a nebyli jim příznivě nakloněni, takže žadatel má odůvodněnou obavu z pronásledování nebo reálného nebezpečí vážné újmy. „Vyjádření a pokračování názorů a přesvědčení, které měl žadatel v zemi původu“ nevyžaduje, aby byly předtím vyjádřeny v zemi původu. To však jednoznačně napomůže při dokládání dříve zastávaných názorů nebo přesvědčení.

Aniž je dotčena Ženevská úmluva, členské státy mohou rozhodnout, že žadateli, který podává následnou žádost, se postavení uprchlíka obvykle nepřizná, je-li nebezpečí pronásledování založeno na okolnostech, které vyvolal sám žadatel po opuštění země původu (čl. 5 odst. 3 kvalifikační směrnice). Možnost zavedení takovéto výjimky má zabránit zneužití režimu mezinárodní ochrany. Je však třeba uvést, že posouzení, zda je obava žadatele odůvodněná, je vždy výhledové a ve všech případech by měla být dodržena zásada nenavrácení.

Vnitrostátní právní předpisy a pokyny

Původci pronásledování nebo vážné újmy [\[zpět na kontrolní seznam\]](#)

Ženevská úmluva	Kvalifikační směrnice	Vnitrostátní právní předpisy
Čl. 1A odst. 2	Článek 6	

Mezi původce pronásledování nebo vážné újmy patří:

Stát

- Pojem „stát“ je nutno vykládat široce. Tento pojem zahrnuje orgány *de jure* a *de facto* a může se vztahovat na jakékoliv úředníky vykonávající vládní funkce bez ohledu na to, zda se týkají soudní, výkonné či zákonodárné složky vlády, a působící na jakékoli úrovni.
- Státními původci pronásledování nebo vážné újmy mohou být rovněž: osoby nebo subjekty pověřené výkonem státní správy, soukromé osoby nebo skupiny jednající pod kontrolou či podle pokynů orgánů nebo subjektů pověřených výkonem státní správy, nebo státní původci jednající mimo svou zákonnou pravomoc.

Strany nebo organizace ovládající stát nebo podstatnou část území státu

- Při ovládnutí území určitého státu nebo jeho podstatné části mohou strany nebo organizace představovat *de facto* státní původce, a to v důsledku výkonu části státní správy, neexistuje-li státní orgán *de jure*.
- Dělicí čára mezi stranami nebo organizacemi ovládajícími stát nebo podstatnou část jeho území a nestátními původci není vždy jasná.

Nestátní původci

- Tento pojem zahrnuje veškeré nestátní původce, jako jsou klanové skupiny, povstalecké skupiny, pachatelé trestných činů, rodinní příslušníci atd.

Původci pronásledování představují v procesu určování statusu klíčový prvek. Pronásledování nebo vážná újma musí mít vždy formu jednání na straně konkrétního původce.

Ochrana v zemi původu [\[zpět na kontrolní seznam\]](#)

Ženevská úmluva	Kvalifikační směrnice	Vnitrostátní právní předpisy
Čl. 1A odst. 2	Článek 7	

Mezinárodní ochrana představuje doplňkovou ochranu k ochraně, která je dostupná v zemi původu. Z tohoto důvodu posouzení dostupnosti ochrany v zemi původu představuje povinný krok v analýze potřeby mezinárodní ochrany, kterou je nutno provést, pokud odpovědný úředník předtím zjistil, že v případě návratu žadatele do domovské oblasti v zemi původu existuje reálné nebezpečí pronásledování nebo vážné újmy.

Odpovědný úředník musí za prvé posoudit, zda bude v domovské oblasti země původu dostupná ochrana. Není-li tato ochrana pro žadatele dostupná, lze přezkoumat existenci jiné bezpečné oblasti v dané zemi.

Dostupnost či nedostupnost ochrany nemusí souviset s důvody pronásledování. Neexistenci ochrany prokazuje úplné selhání a nemožnost dostatečné ochrany. Pohnutky či diskriminační důvody poskytovatelů ochrany nejsou podmínkou. Je však třeba uvést, že v případech úmyslného neposkytnutí ochrany to může představovat pronásledování nebo vážnou újmu.

Níže uvedená tabulka znázorňuje povinné prvky, které je třeba uvážit při posuzování dostupnosti ochrany před pronásledováním nebo vážnou újmu:

Ochrana v zemi původu:		
Poskytovatelé ochrany...	... musí být...	... poskytnout ochranu, která je:
stát	ochotni	účinná
		
strany nebo organizace, včetně mezinárodních organizací, které ovládají stát nebo podstatnou část území státu	schopni	trvalá
		
		dostupná

Poskytovatelé ochrany [\[zpět na kontrolní seznam\]](#)

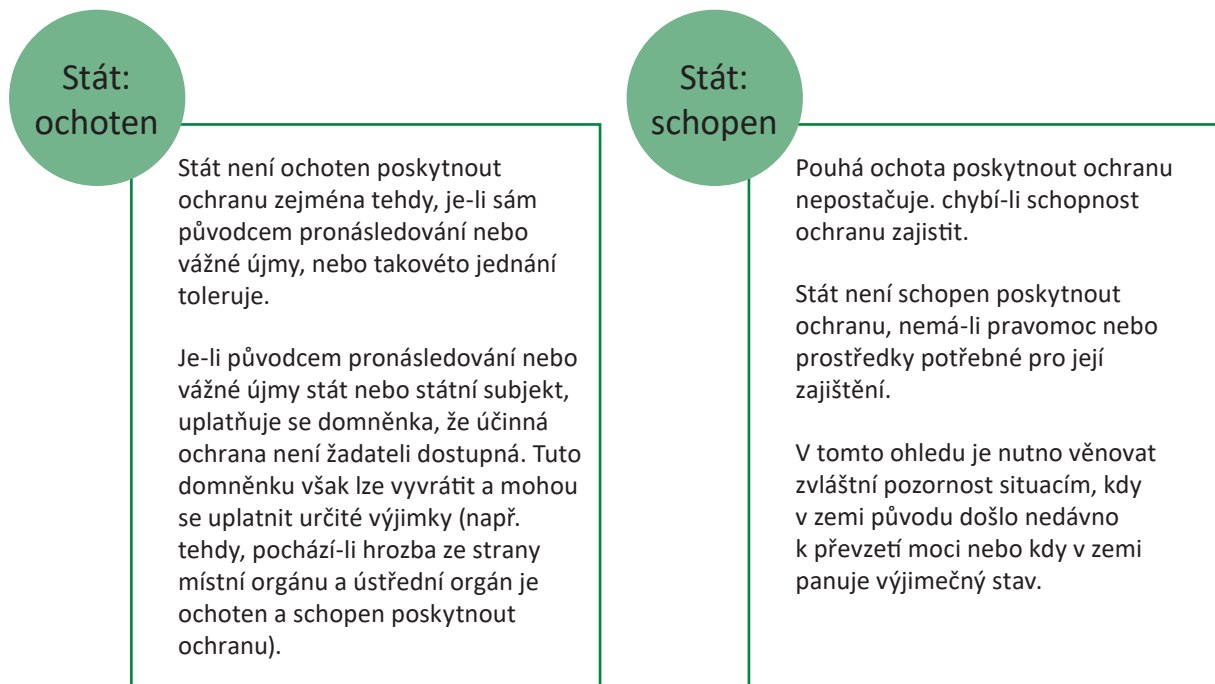
Seznam poskytovatelů ochrany je **úplný**:

- **stát**

Stát je obvykle hlavním poskytovatelem ochrany. To zahrnuje jakýkoli orgán vykonávající zákonodárnou, výkonnou, soudní či jinou funkci a jednající na jakékoli úrovni, tj. ústřední, federální, regionální, oblastní nebo místní.

V některých případech mohou být pravomoci státu uděleny i soukromým subjektům, které odpovídají za poskytování ochrany pod kontrolou státu. To by mělo odpovídat opatření přijatému státem.

Aby se stát považoval za poskytovatele ochrany, musí ovládat celé území země původu, nebo přinejmenším jeho podstatnou část. V některých případech může stát jakožto poskytovatel ochrany při plnění své ochranné úlohy přijímat pomoc od stran a organizací, včetně mezinárodních; tímto by však neměla být dotčena skutečnost, že stát ovládá celé území nebo jeho podstatnou část.

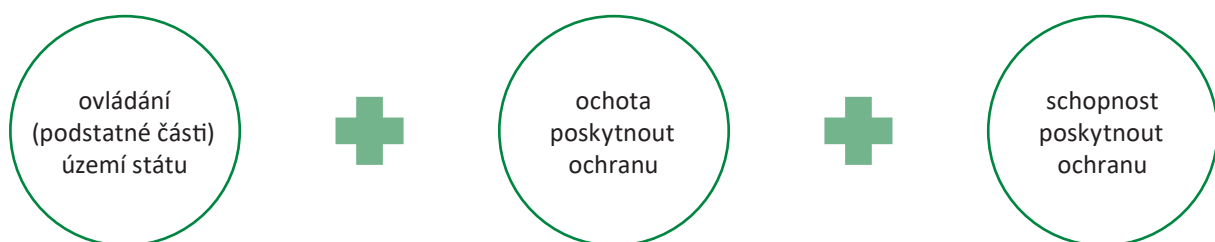

Splněny musí být obě podmínky. Nelze mít za to, že žadateli bude poskytnuta ochrana, je-li stát ochoten, nikoli však schopen poskytnout ochranu, nebo je-li schopen, nikoli však ochoten ji poskytnout.

Neschopnost a/nebo neochota státu poskytnout ochranu může souviset s osobní situací žadatele nebo může být obecné povahy, jež se vztahuje i na žadatele.

- **Strany nebo organizace, včetně mezinárodních**

Strany a organizace lze považovat za poskytovatele ochrany, pokud splňují tyto kumulativní požadavky:

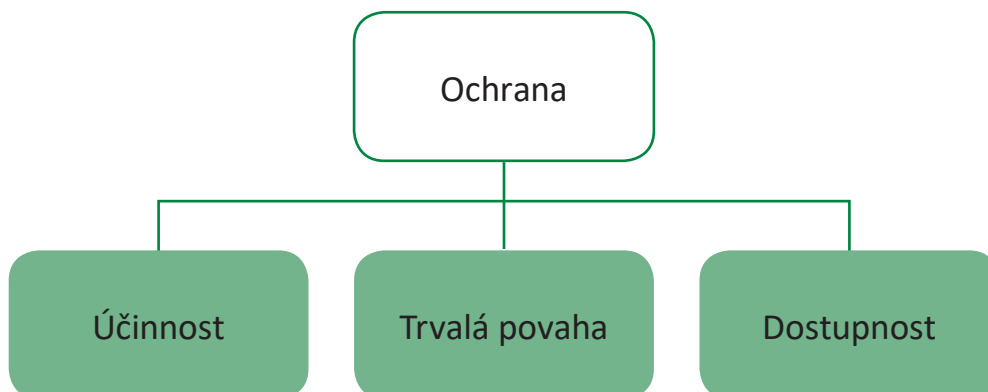

Aby se mělo za to, že strany nebo organizace ovládají území určitého státu nebo jeho podstatnou část, je třeba zjistit, zda vykonávají příslušné vládní funkce. To je nutno posoudit ve spojení s jejich skutečnou schopností poskytnout ochranu, která je účinná a trvalá.

Ochota a schopnost stran a organizací poskytnout ochranu je nutno posoudit podle stejných norem, jaké platí pro ochranu poskytovanou státem.

Kvalita ochrany

Ochrana v zemi původu musí splňovat tři kumulativní podmínky:

► Účinnost [\[zpět na kontrolní seznam\]](#)

Ochrana je zpravidla poskytnuta v případě, že poskytovatelé ochrany učiní přiměřené kroky k zabránění pronásledování nebo způsobení vážné újmy, mimo jiné zavedením účinného právního systému pro odhalování, stíhání a trestání jednání představujících pronásledování nebo způsobení vážné újmy, a žadatel má k této ochraně přístup.

Posouzení toho, zda poskytovatel ochrany činí „**přiměřené kroky**“, představuje praktickou otázku a vztahuje se na opatření, jež lze přiměřeně očekávat za účelem zabránění pronásledování či způsobení vážné újmy, jichž se žadatel obává. To, co se považuje za přiměřené kroky, závisí rovněž na závažnosti obávané újmy. Určité úrovně špatného zacházení nelze vyloučit ani v případě, jsou-li učiněny přiměřené kroky s cílem zabránit pronásledování či způsobení vážné újmy.

Pronásledování nebo jednání, jež způsobuje vážnou újmu, vzhledem ke své vysoké závažnosti obvykle spadá do oblasti působnosti trestního práva. Pouhé odhalení, trestní stíhání a potrestání jednání, jež představuje pronásledování nebo způsobení vážné újmy, poté, co již nastalo, požadavek na účinnou ochranu nesplňuje. Poskytovatelé ochrany musí učinit přiměřené kroky s cílem zabránit tomuto škodlivému jednání a snížit riziko toho, že k němu dojde.

Při posuzování možností poskytnutí účinné ochrany lze vzít v úvahu prvky, jako je situace v oblasti lidských práv v minulosti, korupce, dostatečné zdroje, způsoby prosazování práva, nezávislost soudnictví atd.

► Trvalá povaha [\[zpět na kontrolní seznam\]](#)

Jelikož je posouzení potřeby mezinárodní ochrany výhledové, je třeba přezkoumat, zda je ochrana v zemi původu pouze dočasná, či nikoli.

Obzvláštní pozornost je nutno věnovat posouzení tohoto prvku ve vztahu k ochraně poskytované stranami nebo organizacemi, včetně mezinárodních, jež ovládají stát nebo podstatnou část území státu, jelikož jejich kontrola bude zpravidla pouze dočasná.

► Dostupnost [\[zpět na kontrolní seznam\]](#)

Přístup žadatele k ochraně v zemi původu je nutno posoudit na základě právních i praktických překážek poskytování ochrany. Tyto překážky mohou souviset s osobní situací žadatele, diskriminací, kulturními bariérami, postavením původce pronásledování nebo vážné újmy atd.

Je-li původcem pronásledování nebo vážné újmy stát, lze předpokládat, že ochrana není dostupná. To souvisí s požadavkem týkajícím se ochoty na straně státu.

Aby bylo možno konstatovat, že ochrana není dostupná, je třeba doložit, že:

- žadatel požadoval neúspěšně ochranu u příslušných orgánů v zemi původu, nebo
- žadatel by ochranu nezískal, pokud by o ni požádal, například v případě, že ochrana není obecně dostupná nebo že by žádost byla bezvýznamná či dokonce nebezpečná.

Vyčerpání domácích prostředků nápravy v zemi původu však není podmínkou pro zjištění neexistujícího přístupu k ochraně před pronásledováním nebo vážnou újmu. Je třeba náležitě posoudit osobní situaci žadatele, zejména v případě, že se žadatel setkal se špatným zacházením ze strany poskytovatele ochrany nebo že jej poskytovatel ochrany dříve před pronásledováním nebo vážnou újmu neochránil.

Alternativní vnitrostátní ochrana [\[zpět na kontrolní seznam\]](#)

Ženevská úmluva	Kvalifikační směrnice	Vnitrostátní právní předpisy
Čl. 1A odst. 2	Článek 8	

Není-li ochrana v domovské oblasti v zemi původu dostupná, je třeba posoudit existenci jiné bezpečné části v této zemi.

Odpovědný úředník může proto rozhodnout, že žadatel mezinárodní ochranu nepotřebuje, pokud v části země původu nemá odůvodněnou obavu z pronásledování a nehrozí mu zde reálné nebezpečí způsobení vážné újmy nebo pokud v ní má přístup k ochraně před pronásledováním a vážnou újmu.

Odpovědný úředník je povinen prokázat, že v určité části země původu je dostupná vnitrostátní ochrana. Tuto oblast musí určit odpovědný úředník.

Za účelem určení, zda je v **určité části** země původu žadatele dostupná vnitrostátní ochrana, musí být splněna tři kumulativní kritéria:

Tato část země je pro žadatele **bezpečná**.

Žadateli je umožněn **vstup do** této části země původu.

Lze **důvodně předpokládat**, že se v ní žadatel může usadit.

Nepožaduje se, aby před podáním žádosti o mezinárodní ochranu vyčerpал žadatel možnosti získání ochrany v jiné části země původu. Posouzení se zaměřuje na to, zda je tato alternativa dostupná v době přijetí rozhodnutí.

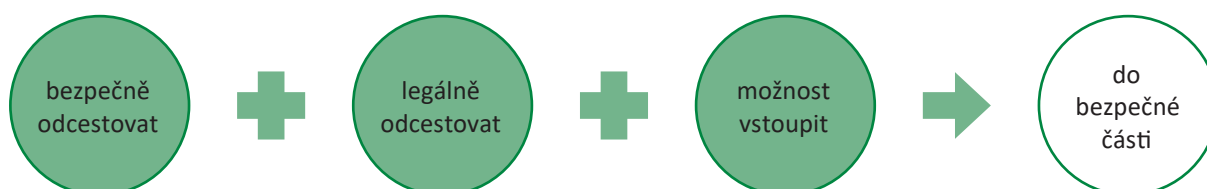
► **Bezpečnost v části země původu** [\[zpět na kontrolní seznam\]](#)

Oblast je pro žadatele bezpečná, jelikož zde nemá odůvodněnou obavu z pronásledování nebo vážné újmy nebo jelikož má v této části země přístup k ochraně před pronásledováním nebo vážnou újmu.

<p>Neexistence pronásledování nebo vážné újmy</p>	<ul style="list-style-type: none"> neexistence původního pronásledování nebo vážné újmy, jež se vyskytovaly v domovské oblasti: v tomto ohledu je nutno přezkoumat dosah původce pronásledování nebo vážné újmy, <p style="text-align: center;">a</p> <ul style="list-style-type: none"> neexistence možných nových forem pronásledování nebo vážné újmy. <p>Je-li původcem pronásledování nebo vážné újmy stát, nebude obvykle v zemi původu bezpečná oblast existovat, jelikož stát má zpravidla pravomoc vztahující se na celé jeho území.</p>
<p>nebo</p>	
<p>Dostupnost ochrany před pronásledováním nebo vážnou újmou</p>	<p>Ochrana v posuzované oblasti musí splňovat stejné povinné prvky, jaké se vyžadují u ochrany před pronásledováním nebo vážnou újmou v domovské oblasti v zemi původu (viz pododdíl „Kvalita ochrany“).</p> <p>Je-li původcem pronásledování nebo vážné újmy stát, předpokládá se, že účinná ochrana není pro žadatele dostupná, jelikož stát má zpravidla pravomoc vztahující se na celé jeho území.</p> <p>Jestliže stát promíjí či toleruje pronásledování nebo vážnou újmu působenou nestátními původci, je nutno posoudit vliv nestátních původců v oblasti zvažované pro alternativní vnitrostátní ochranu.</p>

► **Vstup do části země původu [zpět na kontrolní seznam]**

Za účelem posouzení, zda je v zemi původu žadatele dostupná alternativní vnitrostátní ochrana, nepostačuje, aby odpovědný úředník určil bezpečnou část v zemi. Žadatel musí být schopen bezpečně a legálně odcestovat do této části země a musí mu být umožněn vstup.

- **Odcestovat bezpečně** – existuje bezpečná trasa, kterou může žadatel skutečně odcestovat bez přílišných potíží, takže může vstoupit do bezpečné oblasti v zemi původu bez vážných rizik.
- **Odcestovat legálně** – neexistují právní překážky, jež by žadateli bránily odcestovat do bezpečné oblasti.
- Musí-li žadatel za účelem vstupu do třetí země projít třetí zemí, musí být schopen tak učinit legálně.
- **Možnost vstupu** – žadateli je umožněn vstup do bezpečné oblasti ze strany subjektů, které tuto oblast ovládají.

► **Důvodný předpoklad, že se žadatel může v dané části země usadit [zpět na kontrolní seznam]**

Kritérium týkající se důvodného předpokladu vychází z **přístupu založeného na právech**. Zaručeny by měly být zejména základní potřeby, mimo jiné včetně stravy, přístřeší a hygieny. Náležitě je třeba uvážit rovněž možnost dané osoby zajistit výživu pro sebe a svou rodinu, základní zdravotní péči a vzdělání pro děti.

Posouzení, zda lze důvodně předpokládat, že se žadatel usadí v této části země, by mělo zohledňovat individuální situaci žadatele, jako je věk, pohlaví, zdravotní stav, sociální prostředí a dosažené vzdělání, rodinné a společenské vazby, jazyk, genderová identita a sexuální orientace atd.

Vnitrostátní pokyny:

Neochota využít ochrany v zemi původu

I v případě, že je v zemi původu ochrana dostupná, mohou existovat případy, kdy žadatel není z oprávněných důvodů ochoten tuto ochranu využít.

Neochota žadatele využít ochranu v zemi původu (včetně ochrany dostupné v jiné bezpečné části země) musí souviset s jeho obavou z pronásledování nebo s nebezpečím vážné újmy.

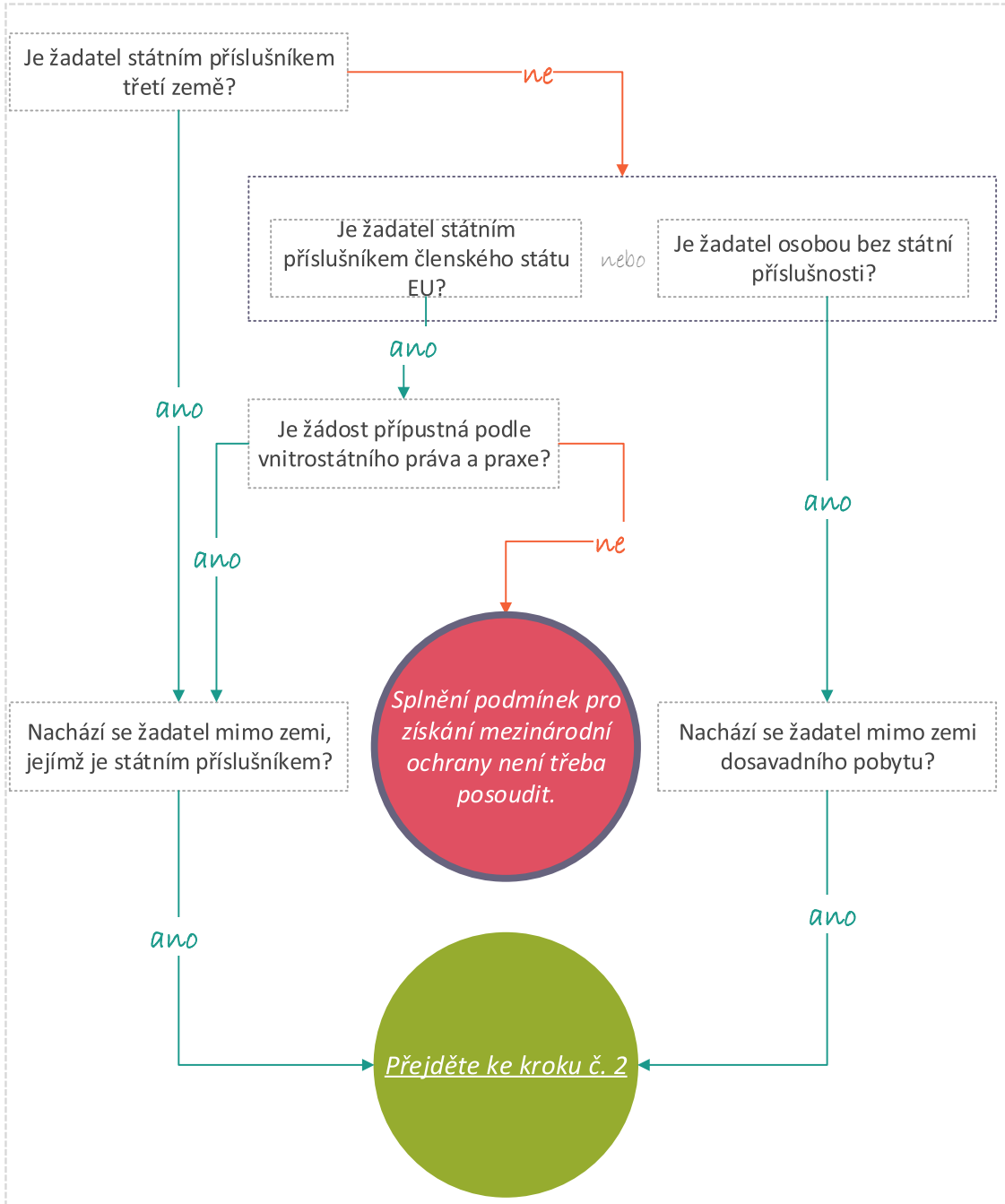
Pádné důvody neochoty žadatele využít ochrany v zemi původu může představovat prožití traumatických událostí a jejich trvalé důsledky.

POSTUPOVÉ DIAGRAMY

- ▶ *názorný průvodce krok za krokem pro odpovědného úředníka, který posuzuje individuální žádost o mezinárodní ochranu*

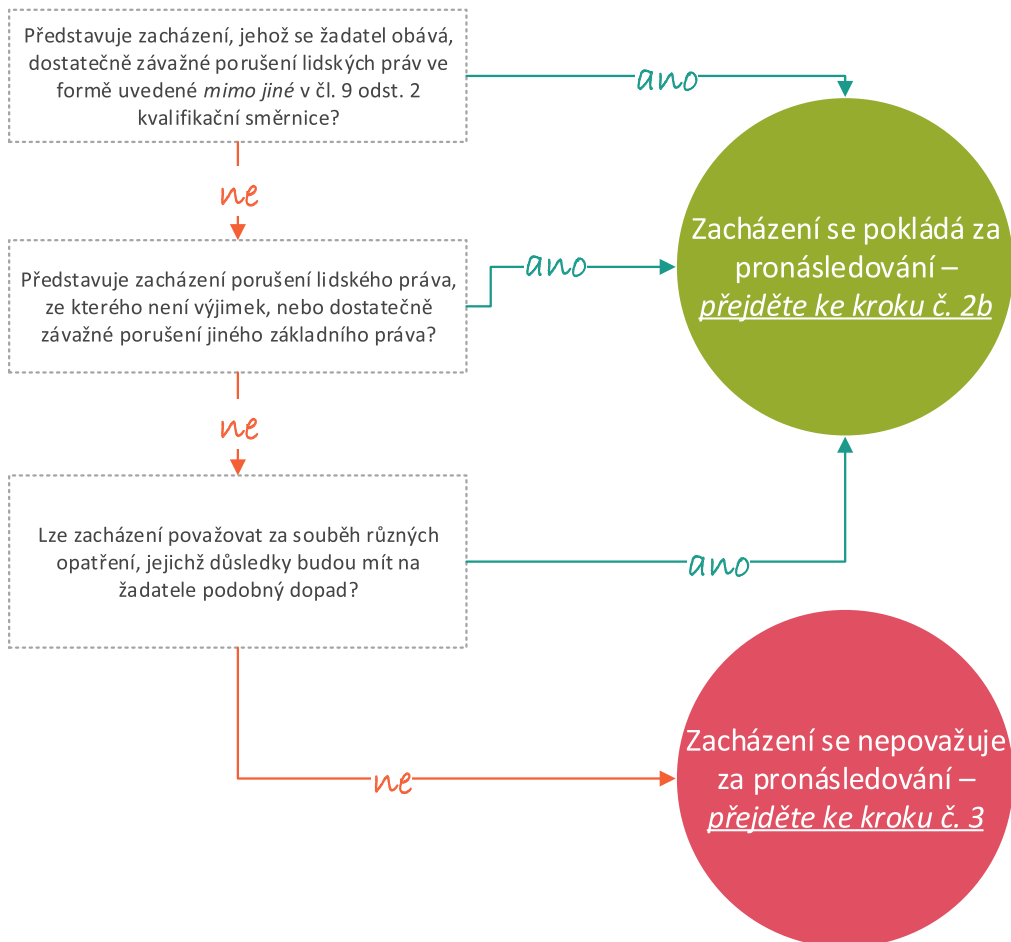
1

Předběžné úvahy: osobní a místní působnost

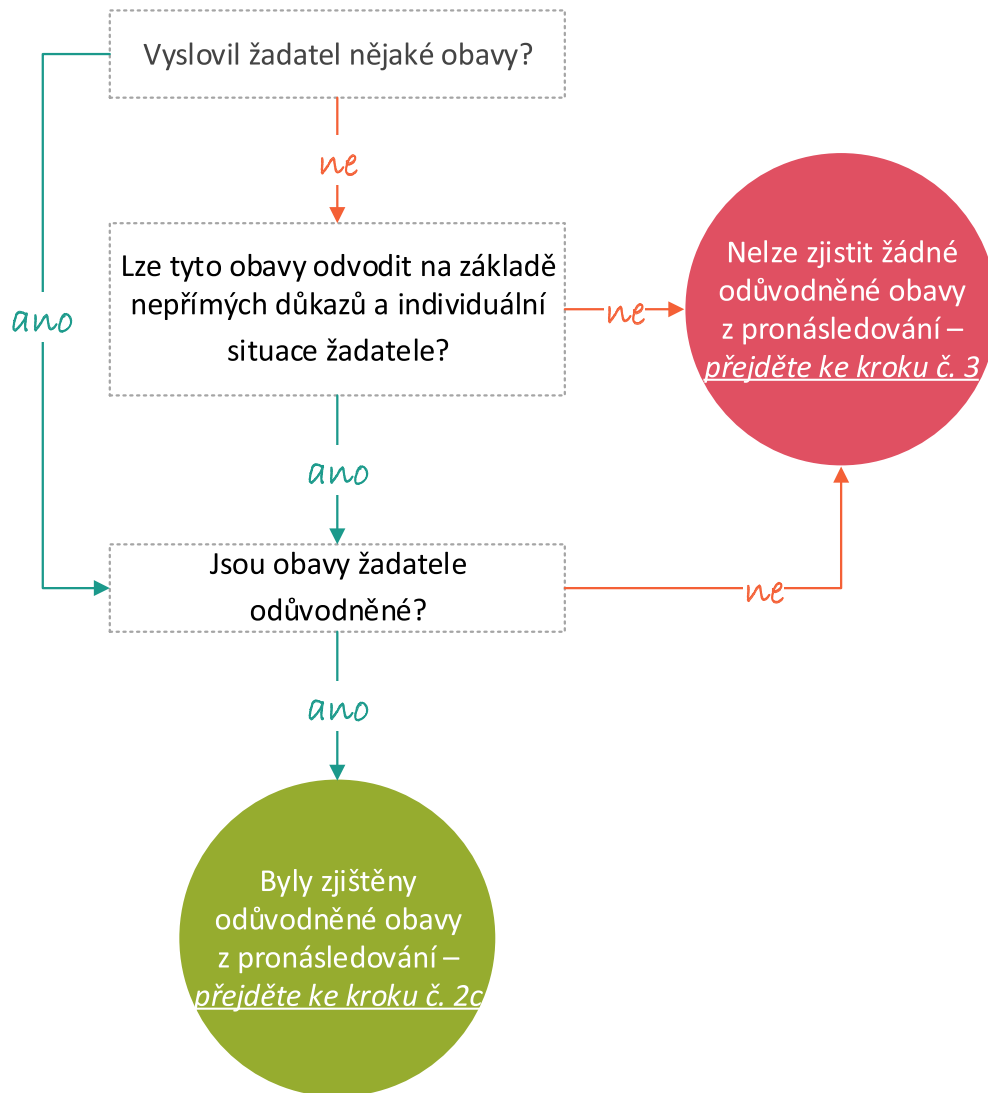
2a

Pronásledování

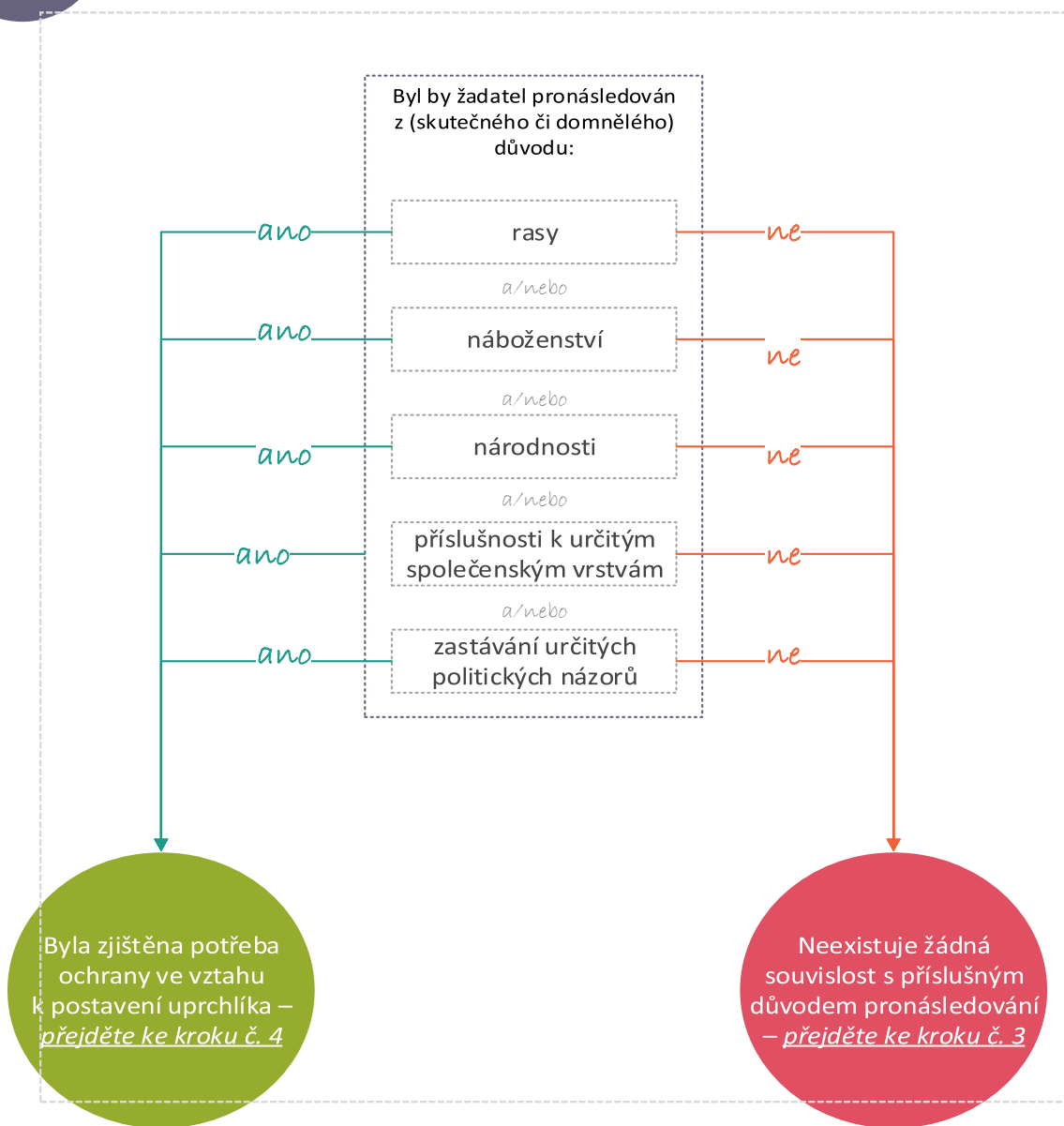
2b

Odůvodněné obavy

20

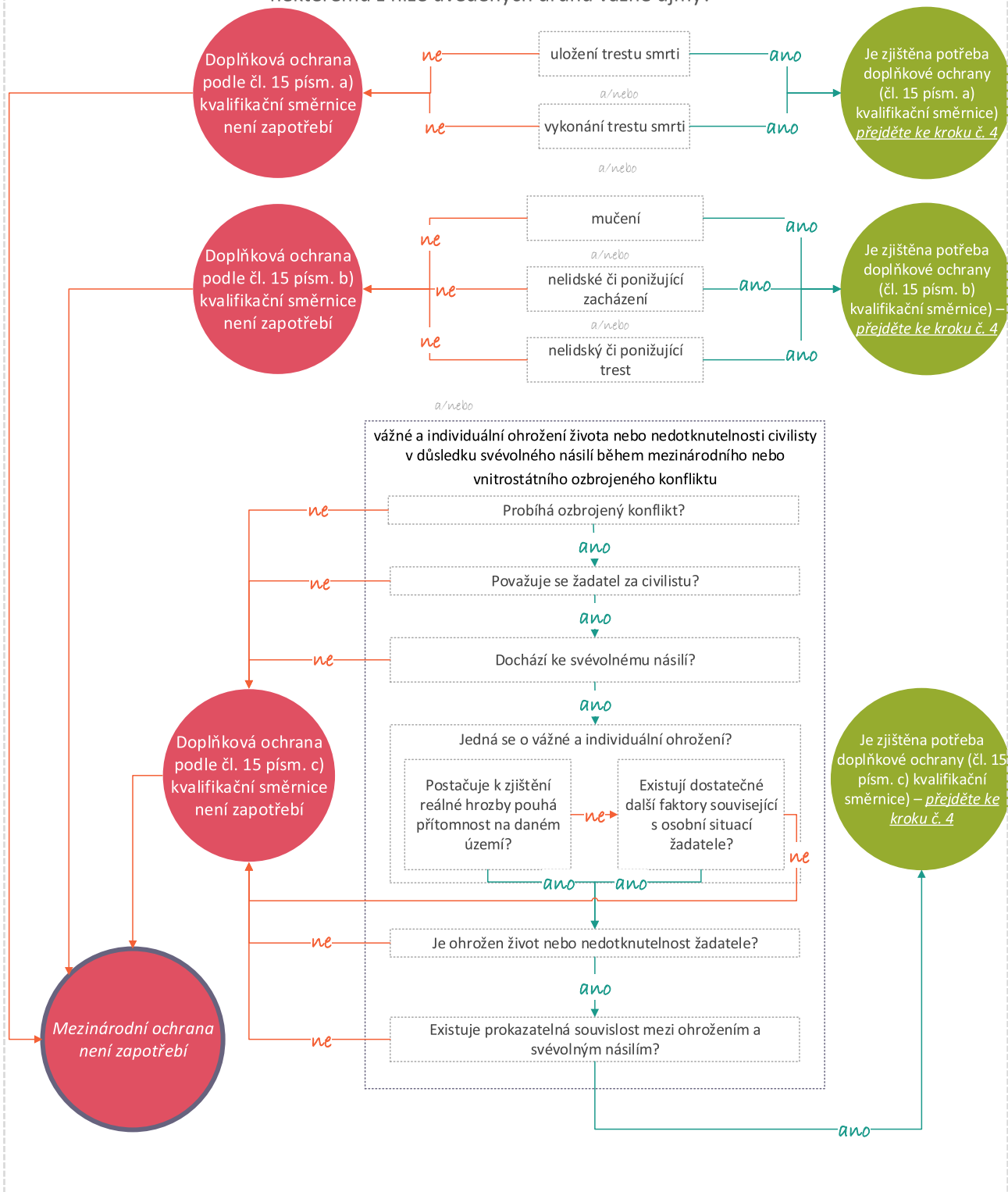
Důvod pronásledování

3

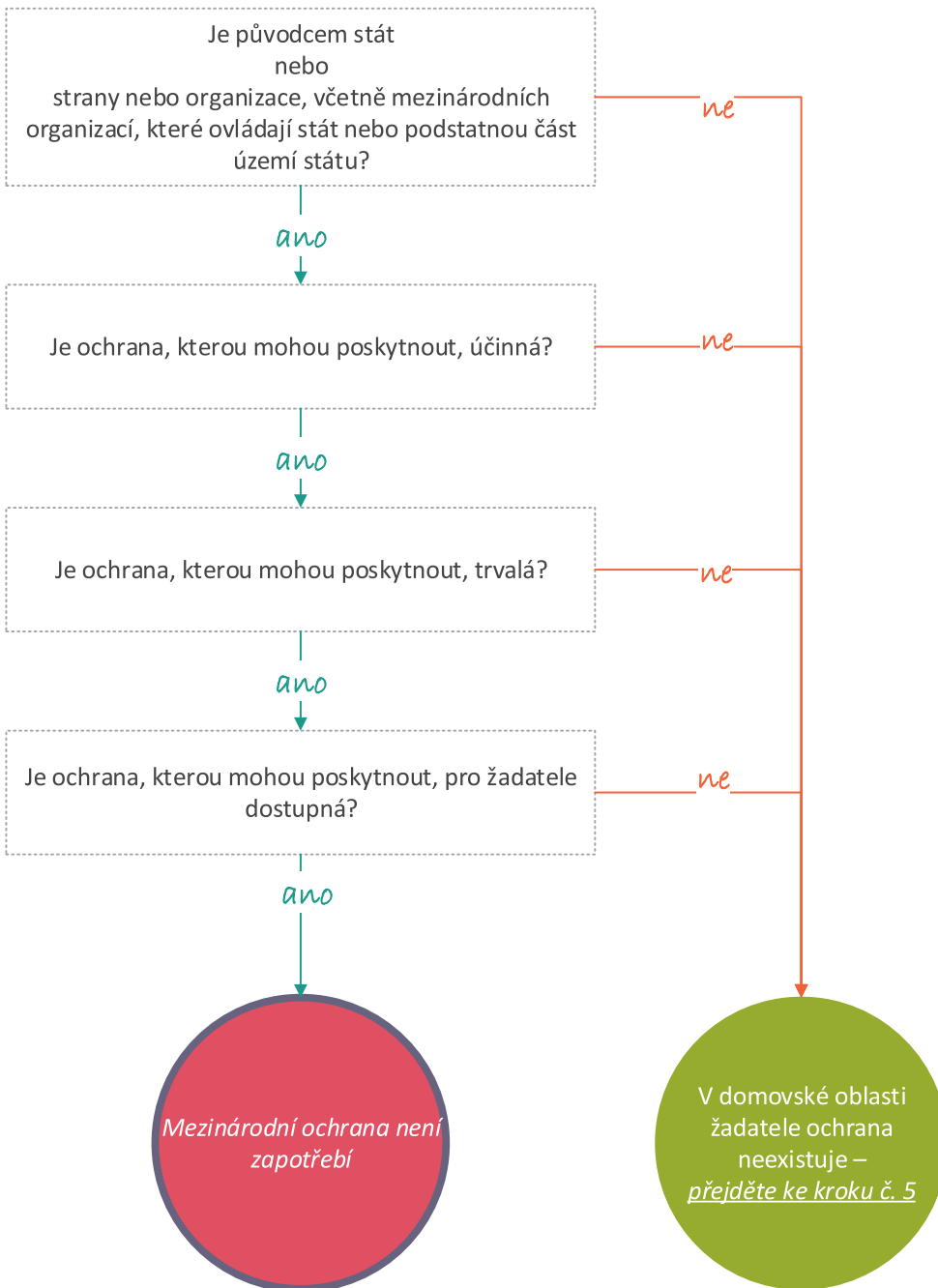
Doplňková ochrana

Existuje přiměřená pravděpodobnost, že žadatel bude čelit některému z níže uvedených druhů vážné újmy?

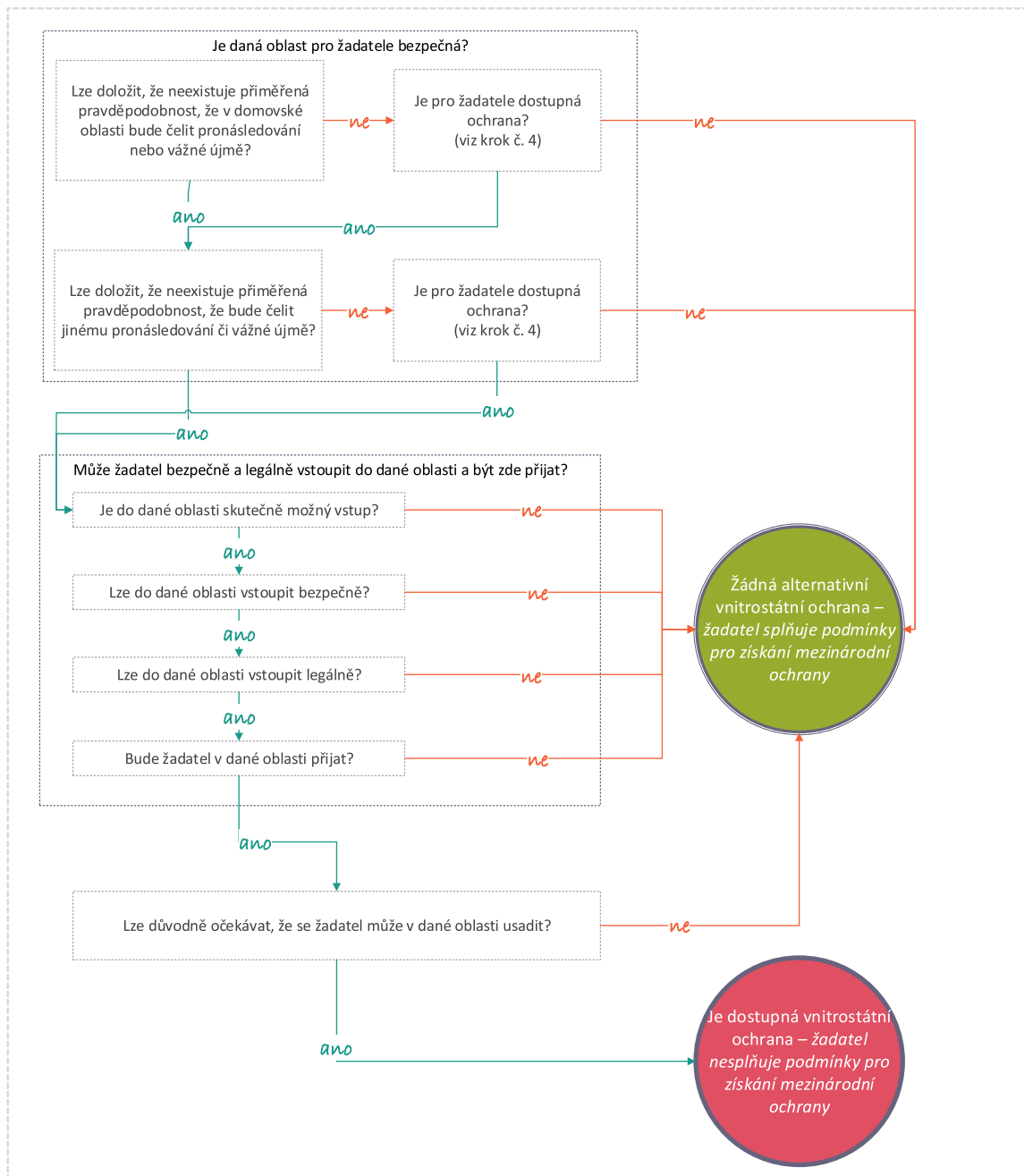
4

Ochrana v zemi původu

5

Alternativní vnitrostátní ochrana

ODKAZY

- ▶ *odkazy na právní předpisy, příslušnou judikaturu a další zdroje*
- ▶ *k vložení vnitrostátních právních předpisů a judikatury použijte přepisovatelné kolonky*

Užitečné odkazy

- ✓ **Směrnice o azylovém řízení** – směrnice Evropského parlamentu a Rady 2013/32/EU ze dne 26. června 2013 o společných řízeních pro přiznávání a odnímání statusu mezinárodní ochrany
- ✓ **Soudní dvůr EU** – Soudní dvůr Evropské unie
- ✓ **EÚLP** – Evropská úmluva o lidských právech
- ✓ **ESLP** – Evropský soud pro lidská práva
- ✓ **Ženevská úmluva** – Ženevská úmluva z roku 1951 a Protokol o postavení uprchlíků z roku 1967
- ✓ **ICJ** – Mezinárodní soudní dvůr
- ✓ **Kvalifikační směrnice** – směrnice Evropského parlamentu a Rady 2011/95/EU ze dne 13. prosince 2011 o normách, které musí splňovat státní příslušníci třetích zemí nebo osoby bez státní příslušnosti, aby mohli požívat mezinárodní ochrany, o jednotném statusu pro uprchlíky nebo osoby, které mají nárok na doplňkovou ochranu, a o obsahu poskytnuté ochrany

Další zdroje

UNHCR Handbook and Guidelines on Procedures and Criteria for Determining Refugee Status under the 1951 Convention and the 1967 Protocol Relating to the Status of Refugees, další pokyny, politické dokumenty a závěry Výkonného výboru Úřadu vysokého komisaře OSN pro uprchlíky a Stálého výboru jsou k dispozici [zde](#).

Odkazy na právní předpisy a příslušná judikatura

Tento přehled odkazů na právní předpisy a judikaturu nepředstavuje vyčerpávající referenční nástroj. Jeho cílem je poskytnout odpovědnému úředníkovi praktický návod prostřednictvím odkazů na některá nejrelevantnější ustanovení a judikaturu.

Níže uvedené odkazy jsou uspořádány tematicky. Pro snazší orientaci je uveden hypertextový odkaz na judikaturu a další právní nástroje.

Obecné zásady

Odkazy na právní předpisy	Judikatura
Čl. 1A odst. 2 Ženevské úmluvy	✓ Soudní dvůr EU , věc H.N. v. Minister for Justice, Equality and Law Reform, Ireland, Attorney General, C-604/12, rozsudek ze dne 8. května 2014, EU:C:2014:302, bod 35 (<i>prvořadost postavení uprchlíka</i>)
Čl. 2 písm. d), f) kvalifikační směrnice	✓ Soudní dvůr EU , věc MM v. Minister for Justice, Equality and Law Reform, Ireland, Attorney General, C-277/11, rozsudek ze dne 22. listopadu 2012, EU:C:2012:744, bod 64 (<i>fáze rozhodovacího procesu</i>)
Čl. 4 odst. 3 kvalifikační směrnice	
Vnitrostátní právní předpisy	Vnitrostátní judikatura

Osobní a místní působnost

Odkazy na právní předpisy	Judikatura
<p>Protokol Ženevské úmluvy z roku 1967 o postavení uprchlíků</p> <p>Čl. 2 písm. d), f) kvalifikační směrnice</p> <p>Úmluva o postavení osob bez státního občanství, 360 UNTS 117, 28. září 1954</p> <p>Protokol (č. 24) o poskytování azylu státním příslušníkům členských států Evropské unie</p>	<p>✓ ICJ, věc <i>Nottebohm</i> (Lichtenštejnsko v. Guatemala), rozsudek ze dne 6. dubna 1955, druhá fáze, Sb. rozh. ICJ 1955, s. 23–24. (<i>přiznání státní příslušnosti</i>)</p> <p>✓ Soudní dvůr EU, věc <i>X a X v. État belge</i>, C-638/16 PPU, rozsudek ze dne 7. března 2017, ECLI:EU:C:2017:173, body 49 a 51 (<i>místní působnost kvalifikační směrnice</i>)</p>
Vnitrostátní právní předpisy	Vnitrostátní judikatura

Postavení uprchlíka: odůvodněné obavy z pronásledování

Odkazy na právní předpisy	Judikatura
<p>Čl. 1A odst. 2 Ženevské úmluvy</p> <p>Článek 9 kvalifikační směrnice</p> <p>Čl. 4 odst. 4 kvalifikační směrnice</p> <p>Všeobecná deklarace lidských práv, Valné shromáždění OSN, rezoluce č. 217 (III), 10. prosince 1948</p> <p>Mezinárodní pakt o občanských a politických právech, 999 UNTS 171, 16. prosince 1966</p> <p>Mezinárodní úmluva o odstranění všech forem rasové diskriminace, 660 UNTS 195, 7. března 1966</p> <p>Úmluva o odstranění všech forem diskriminace žen, 1249 UNTS 13, 18. prosince 1979</p> <p>Úmluva o právech dítěte, 1577 UNTS 3, 20. listopadu 1989</p>	<p>✓ Soudní dvůr EU, věc <i>Andre Lawrence Shepherd v. Bundesrepublik Deutschland</i>, C-472/13, rozsudek ze dne 26. února 2015, ECLI:EU:C:2015:117, body 25–26 (<i>individuální posouzení pronásledování</i>); body 46, 49 a 52–56 (<i>zběhnutí</i>)</p> <p>✓ Soudní dvůr EU, spojené věci <i>Bundesrepublik Deutschland v. Y a Z</i>, C-71/11 a C-99/11, rozsudek ze dne 5. září 2012, velký senát, ECLI:EU:C:2012:518, bod 57, body 60–67 (<i>závažnost zásahu do práva na náboženskou svobodu</i>), bod 72 (<i>dostatečná závažnost pro hodnocení jakožto pronásledování</i>), body 78–80 (<i>odůvodněnost</i>)</p> <p>✓ Soudní dvůr EU, spojené věci <i>Minister voor Immigratie en Asiel v. X a Y a Z v. Minister voor Immigratie en Asiel</i>, C-199/12 až C-201/12, rozsudek ze dne 7. listopadu 2013, ECLI:EU:C:2013:720, body 53–61 (<i>dostatečná závažnost pro hodnocení jakožto pronásledování, kriminalizace homosexuality</i>); body 63–64 (<i>pronásledování v minulosti</i>); body 73–76 (<i>opodstatněnost</i>)</p>

Odkazy na právní předpisy	Judikatura
<p>Opční protokol k Úmluvě o právech dítěte o zapojování dětí do ozbrojených konfliktů, 25. května 2000</p> <p>Opční protokol k Úmluvě o právech dítěte týkající se prodeje dětí, dětské prostituce a dětské pornografie, 25. května 2000</p> <p>Úmluva OSN o právech osob se zdravotním postižením, 2515 UNTS 3, 13. prosince 2006</p> <p>Mezinárodní pakt o hospodářských, sociálních a kulturních právech z roku 1966, 993 UNTS 3, 16. prosince 1966</p> <p>Evropská sociální charta z roku 1961, ETS č. 35, 18. října 1961 a Revidovaná evropská sociální charta, ETS č. 163, 3. května 1996</p>	
Vnitrostátní právní předpisy	Vnitrostátní judikatura

Důvody pronásledování: rasa

Odkazy na právní předpisy	Judikatura
<p>Čl. 1A odst. 2 Ženevské úmluvy</p> <p>Čl. 10 odst. 1 písm. a) kvalifikační směrnice</p> <p>Mezinárodní úmluva o odstranění všech forem rasové diskriminace, 660 UNTS 195, 7. března 1966</p>	<p>✓ ESLP, Khamrakulov v. Rusko, žaloba č. 68894/13, 16. dubna 2015, body 66 a 67 (<i>pronásledování z důvodu etnického původu</i>)</p> <p>✓ ESLP, A.A. v. Francie, žaloba č. 18039/11, 15. dubna 2015, bod 58 (<i>pronásledování z důvodu etnického původu</i>)</p> <p>✓ ESLP, A.F. v. Francie, žaloba č. 80086/13, rozsudek ze dne 15. dubna 2015, body 50–52 (<i>pronásledování z důvodu etnického původu</i>)</p> <p>✓ ESLP, S.H. v. Spojené království, žaloba č. 19956/06, rozsudek ze dne 15. června 2010, bod 70 (<i>rasová diskriminace</i>)</p> <p>✓ ESLP, Salah Sheekh v. Nizozemsko, žaloba č. 1948/04, rozsudek ze dne 11. ledna 2007, bod 148 (<i>etnická menšina</i>)</p> <p>✓ ESLP, Kypr v. Turecko, žaloba č. 25781/94, rozsudek ze dne 10. května 2001, velký senát, bod 306 (<i>rasová diskriminace</i>)</p>
Vnitrostátní právní předpisy	Vnitrostátní judikatura

Důvody pronásledování: náboženství

Odkazy na právní předpisy	Judikatura
<p>Čl. 1A odst. 2 Ženevské úmluvy</p> <p>Čl. 10 písm. b) kvalifikační směrnice</p>	<p>✓ Soudní dvůr EU, spojené věci Bundesrepublik Deutschland v. Y a Z, C-71/11 a C-99/11, rozsudek ze dne 5. září 2012, velký senát, ECLI:EU:C:2012:518, bod 80 (<i>nelze očekávat, že žadatel upustí od náboženských praktik</i>)</p> <p>✓ ESLP, F.G. v. Švédsko, žaloba č. 43611/11, rozsudek ze dne 23. března 2016, body 123–124 (<i>přestoupení na jinou víru</i>)</p> <p>✓ ESLP, M.K.N. v. Švédsko, žaloba č. 72413/10, rozsudek ze dne 27. června 2013, body 32–44 (<i>přijetí náboženství</i>)</p>
Vnitrostátní právní předpisy	Vnitrostátní judikatura

Důvody pronásledování: národnost

Odkazy na právní předpisy	
<p>Čl. 1A odst. 2 Ženevské úmluvy</p> <p>Čl. 10 písm. c) kvalifikační směrnice</p>	
Vnitrostátní právní předpisy	Vnitrostátní judikatura

Důvody pronásledování: příslušnost k určitým společenským vrstvám

Odkazy na právní předpisy	Judikatura
<p>Čl. 1A odst. 2 Ženevské úmluvy</p> <p>Čl. 10 písm. d) kvalifikační směrnice</p> <p>30. bod odůvodnění kvalifikační směrnice</p>	<p>✓ Soudní dvůr EU, spojené věci Minister voor Immigratie en Asiel v. X a Y a Z v. Minister voor Immigratie en Asiel, C-199/12 až C-201/12, rozsudek ze dne 7. listopadu 2013, ECLI:EU:C:2013:720, body 45–49 (<i>vymezení určité společenské vrstvy</i>); body 53–61 (<i>kriminalizace homosexuality</i>); body 70–76 (<i>nelze očekávat, že žadatel bude zatajovat svou homosexualitu nebo se zdrží vyjádření své sexuální orientace</i>).</p>
Vnitrostátní právní předpisy	Vnitrostátní judikatura

Důvody pronásledování: zastávání politických názorů

Odkazy na právní předpisy	
Čl. 1A odst. 2 Ženevské úmluvy	
Čl. 10 písm. d) kvalifikační směrnice	
Vnitrostátní právní předpisy	Vnitrostátní judikatura

Souvislost (v důsledku)

Odkazy na právní předpisy	
Čl. 1A odst. 2 Ženevské úmluvy	
Čl. 9 odst. 3 kvalifikační směrnice	
Vnitrostátní právní předpisy	Vnitrostátní judikatura

Doplňková ochrana: reálné nebezpečí vážné újmy

Odkazy na právní předpisy	Judikatura
Čl. 2 písm. f) kvalifikační směrnice	<ul style="list-style-type: none"> ✓ Soudní dvůr EU, <i>Meki Elgafaji a Noor Elgafaji v. Staatssecretaris van Justitie</i>, C-465/07, rozsudek ze dne 17. února 2009, ECLI:EU:C:2009:94, bod 40 (vážná újma v minulosti) ✓ ESLP, <i>F.G. v. Švédsko</i>, žaloba č. 43611/11, rozsudek ze dne 23. března 2016, bod 115 (posouzení reálného nebezpečí) ✓ ESLP, <i>Auad v. Bulharsko</i>, žaloba č. 46390/10, rozsudek ze dne 11. října 2011, bod 99 písm. c. (posouzení reálného nebezpečí) ✓ ESLP, <i>Saadi v. Itálie</i>, žaloba č. 37201/06, rozsudek ze dne 28. února 2008, bod 130 (posouzení reálného nebezpečí); bod 140 (důkazní standard) ✓ ESLP, <i>Vilvarajah a další v. Spojené království</i>, 45/1990/236/302-306, rozsudek ze dne 26. září 1991, bod 111 (důkazní standard)
Vnitrostátní právní předpisy	Vnitrostátní judikatura

Doplňková ochrana: uložení nebo vykonání trestu smrti

Odkazy na právní předpisy	Judikatura
<p>Čl. 15 písm. a) kvalifikační směrnice</p> <p>Článek 2 EÚLP</p> <p>Protokol č. 6 k Úmluvě o ochraně lidských práv a základních svobod o zrušení trestu smrti</p> <p>Protokol č. 13 k Úmluvě o ochraně lidských práv a základních svobod o zrušení trestu smrti za všech okolností</p>	<ul style="list-style-type: none"> ✓ ESLP, Al-Saadoon a Mufdhi v. Spojené království, žaloba č. 61498/08, rozsudek ze dne 2. března 2010, bod 115 (<i>trest smrti – cela smrti</i>) ✓ ESLP, Ilascu a další v. Moldavsko a Rusko, žaloba č. 48787/99, rozsudek ze dne 8. července 2004, body 429–433 (<i>trest smrti – cela smrti</i>) ✓ ESLP, Soering v. Spojené království, 1/1989/161/217, 7. července 1989, bod 111 (<i>cela smrti</i>)
Vnitrostátní právní předpisy	Vnitrostátní judikatura

Doplňková ochrana: mučení nebo nelidské či ponižující zacházení či trest

Odkazy na právní předpisy	Judikatura
<p>Čl. 15 písm. b) kvalifikační směrnice</p> <p>Článek 3 EÚLP</p> <p>Úmluva proti mučení a jinému krutému, nelidskému či ponižujícímu zacházení nebo trestání, 1465 U.N.T.S. 85, 10. prosince 1984</p>	<ul style="list-style-type: none"> ✓ Soudní dvůr EU, Mohamed M'Badj v. État belge, C-542/13, rozsudek ze dne 18. prosince 2014, velký senát, body 40–41 a 50 (<i>nedostupnost náležitě zdravotní péče</i>) ✓ Soudní dvůr EU, Meki Elgafaji a Noor Elgafaji v. Staatssecretaris van Justitie, C-465/07, rozsudek ze dne 17. února 2009, ECLI:EU:C:2009:94, bod 28 (<i>relevance judikatury ESLP při výkladu oblasti působnosti čl. 15 písm. b) kvalifikační směrnice</i>) ✓ ESLP, Paposhvili v. Belgie, žaloba č. 41738/10, rozsudek ze dne 13. prosince 2016, body 181–193 (<i>nedostupnost náležitě zdravotní péče</i>) ✓ ESLP, Trabelsi v. Belgie, žaloba č. 140/10, 4. září 2014, body 113–115 (<i>odnětí svobody na doživotí</i>) ✓ ESLP, M.S.S. v. Belgie a Řecko, žaloba č. 30696/09, rozsudek ze dne 21. ledna 2011, velký senát, bod 220 (<i>definice „nelidského“ a „ponižujícího“</i>) ✓ ESLP, Gäfgen v. Německo, žaloba č. 22978/05, rozsudek ze dne 1. června 2010, velký senát, bod 108 (<i>prahová hodnota závažnosti pro pokládání daného činu za mučení</i>) ✓ ESLP, Kalashnikov v. Rusko, žaloba č. 47095/99, rozsudek ze dne 15. července 2002, bod 95 (<i>ponižující zacházení</i>). ✓ ESLP, Selmouni v. Francie, žaloba č. 25803/94, rozsudek ze dne 28. července 1999, velký senát, body 99–101 (<i>definice mučení</i>) ✓ ESLP, Tyrer v. Spojené království, žaloba č. 5856/72, rozsudek ze dne 15. března 1978, bod 30 (<i>ponižující zacházení</i>) ✓ ESLP, Irsko v. Spojené království, žaloba č. 5310/71, rozsudek ze dne 18. ledna 1978, bod 167 (<i>rozdíl mezi mučením a nelidským či ponižujícím zacházením či trestem</i>)
Vnitrostátní právní předpisy	Vnitrostátní judikatura

Doplňková ochrana: vážné a individuální ohrožení života nebo nedotknutelnosti civilisty v důsledku svévolného násilí během mezinárodního nebo vnitrostátního ozbrojeného konfliktu

Odkazy na právní předpisy	Judikatura
Čl. 15 písm. c) kvalifikační směrnice	<ul style="list-style-type: none"> ✓ Soudní dvůr EU, Aboubacar Diakité v. Commissaire général aux réfugiés et aux apatrides, C-285/12, rozsudek ze dne 30. ledna 2014, bod 35 (ozbrojený konflikt) ✓ Soudní dvůr EU, Meki Elgafaji a Noor Elgafaji v. Staatssecretaris van Justitie, C-465/07, rozsudek ze dne 17. února 2009, ECLI:EU:C:2009:94, bod 32–33 (vážné a individuální ohrožení); body 34–35 (svévolné násilí); bod 39 (kritérium „klouzavé stupnice“). ✓ ESLP, K.A.B. v. Švédsko, žaloba č. 886/11, rozsudek ze dne 5. září 2013, body 75–77 (svévolné násilí) ✓ ESLP, Sufi a Elmi v. Spojené království, žaloby č. 8319/07 a 11449/07, rozsudek ze dne 28. listopadu 2011, bod 241 (svévolné násilí)
Vnitrostátní právní předpisy	Vnitrostátní judikatura

Potřeba mezinárodní ochrany vznikající na místě

Odkazy na právní předpisy	Judikatura
Článek 5 kvalifikační směrnice	<ul style="list-style-type: none"> ✓ ESLP, F.G. v. Švédsko, žaloba č. 43611/11, rozsudek ze dne 23. března 2016, body 123–124 a 144–158 (činnost v zemi azylu – posouzení rizik) ✓ ESLP, H.S. a další v. Kypr, žaloba č. 41753/10 a dalších 13 žalob, rozsudek ze dne 21. července 2015, bod 277 (identifikace orgány) ✓ ESLP, A.A. v. Švýcarsko, žaloba č. 58802/12, rozsudek ze dne 7. ledna 2014, body 38–43 (úroveň činnosti a identifikace orgány) ✓ ESLP, S.F. v. Švédsko, žaloba č. 52077/10, rozsudek ze dne 15. května 2012, body 68–71 (úroveň politických činností)
Vnitrostátní právní předpisy	Vnitrostátní judikatura

Původci pronásledování nebo vážné újmy

Odkazy na právní předpisy	Judikatura
Článek 6 kvalifikační směrnice	<ul style="list-style-type: none"> ✓ Soudní dvůr EU, Mohamed M’Bodj v. État belge, C-542/13, rozsudek ze dne 18. prosince 2014, velký senát, bod 35 (původce pronásledování jako nezbytná podmínka) ✓ ESLP, Tatar v. Švýcarsko, žaloba č. 65692/12, Rada Evropy: Evropský soud pro lidská práva, 14. dubna 2015, bod 41 (nestátní původci) ✓ ESLP, Sufi a Elmi v. Spojené království, žaloby č. 8319/07 a 11449/07, rozsudek ze dne 28. listopadu 2011, body 281–282 (původce pronásledování jako nezbytná podmínka).
Vnitrostátní právní předpisy	Vnitrostátní judikatura

Poskytovatelé ochrany a kvalita ochrany

Odkazy na právní předpisy	Judikatura
<p>Čl. 1A odst. 2 Ženevské úmluvy</p> <p>Článek 7 kvalifikační směrnice</p>	<ul style="list-style-type: none"> ✓ Soudní dvůr EU, spojené věci Aydin Salahadin Abdulla a další v. Bundesrepublik Deutschland, C-175/08, C-176/08, C-178/08 a C-179/08, rozsudek ze dne 2. března 2010 body 67–76 (účinnost, doba trvání a dostupnost ochrany, poskytovatelé ochrany) ✓ ESLP, K.A.B. v. Švédsko, žaloba č. 886/11, rozsudek ze dne 5. září 2013, body 69, 87 (poskytovatelé ochrany) ✓ ESLP, Salah Sheekh v. Nizozemsko, žaloba č. 1948/04, rozsudek ze dne 11. ledna 2007, body 147–148 (dostupnost ochrany) ✓ ESLP, N. v. Finsko, žaloba č. 38885/02, rozsudek ze dne 26. července 2005, body 163-164. (poskytovatelé ochrany) ✓ ESLP, Osman v. Spojené království, žaloba č. 23452/94, rozsudek ze dne 28. října 1998, body 115–116 (účinnost ochrany)
Vnitrostátní právní předpisy	Vnitrostátní judikatura

Alternativní vnitrostátní ochrana

Odkazy na právní předpisy	Judikatura
<p>Článek 8 kvalifikační směrnice</p>	<ul style="list-style-type: none"> ✓ ESLP, A.A.M. v. Švédsko, žaloba č. 68519/10, rozsudek ze dne 3. dubna 2014, body 66–75 (bezpečnost v části země původu) ✓ ESLP, K.A.B. v. Švédsko, žaloba č. 886/11, rozsudek ze dne 5. září 2013, body 80–85 (vstup do části země původu, důvodný předpoklad usazení) ✓ ESLP, D.N.M. v. Švédsko, žaloba č. 28379/11, rozsudek ze dne 27. června 2013, body 57 – 59 (bezpečnost v části země původu, důvodný předpoklad usazení) ✓ ESLP, S.A. v. Švédsko, žaloba č. 66523/10, rozsudek ze dne 27. června 2013, body 56–58 (bezpečnost v části země původu) ✓ ESLP, M.Y.H. a další v. Švédsko, žaloba č. 50859/10, rozsudek ze dne 27. června 2013, body 68–73 (důvodný předpoklad usazení) ✓ ESLP, Sufi a Elmi v. Spojené království, žaloby č. 8319/07 a 11449/07, rozsudek ze dne 28. listopadu 2011, body 249, 265–296 (vstup do části země původu, důvodný předpoklad usazení) ✓ ESLP, Salah Sheekh v. Nizozemsko, žaloba č. 1948/04, rozsudek ze dne 11. ledna 2007, bod 140–148 (ochrana klanu, individuální situace) ✓ ESLP, M.K.N. v. Švédsko, žaloba č. 72413/10, rozsudek ze dne 27. června 2013, body 35–44 (přijetí náboženství, individuální situace)
Vnitrostátní právní předpisy	Vnitrostátní judikatura

Obratě se na EU

Osobně

Po celé Evropské unii se nachází stovky informačních středisek Europe Direct. Adresu nejbližšího střediska naleznete na internetové stránce: https://europa.eu/european-union/contact_cs.

Telefonicky nebo e-mailem

Europe Direct je služba, která odpoví na vaše dotazy o Evropské unii. Můžete se na ni obrátit:

- prostřednictvím bezplatné telefonní linky: 00 800 6 7 8 9 10 11 (někteří operátoři mohou tento hovor účtovat),
- na standardním telefonním čísle: +32 22999696 nebo
- e-mailem prostřednictvím internetové stránky: https://europa.eu/european-union/contact_cs.

Vyhledávání informací o EU

On-line

Informace o Evropské unii ve všech úředních jazycích EU jsou dostupné na internetových stránkách Europa na adrese: https://europa.eu/european-union/index_cs.

Publikace EU

Publikace EU, ať už bezplatné, nebo placené, si můžete stáhnout nebo objednat na adrese: <https://publications.europa.eu/cs/publications>. Chcete-li obdržet více než jeden výtisk bezplatných publikací, obraťte se na službu Europe Direct nebo na místní informační střediska (viz https://europa.eu/european-union/contact_cs).

Právo EU a související dokumenty

Právní informace EU včetně všech právních předpisů EU od roku 1952 ve všech úředních jazykových verzích jsou dostupné na stránkách EUR-Lex na adrese: <http://eur-lex.europa.eu>.

Veřejně přístupná data od EU

Portál veřejně přístupných dat EU (<http://data.europa.eu/euodp/cs>) umožňuje přístup k datovým souborům z EU. Data lze bezplatně stahovat a opakovaně použít pro komerční i nekomerční účely

Úřad pro publikace
Evropské unie